

Human ni Esdras ug Nehemias, ang lalawigan sa Juda nga nahimutang sa kinalay-ang bahin sa Persianong imperyo, morag napadaplin na sa kasaysayan sulod sa tulo ka siglo. Ang uban nila nga hilig sa negosyo, mibiya sa ilang yuta aron mopuyo sa mga dagkong syudad libot sa dagat sa Medeterraneo. Hinuon sa tuig 333 B.C., 100 ka tuig human ni Nehemias, gisugdan ni Alejandro Magno ang pagsulong sa mga nasod sa Tunga-tungang Silangan; iyang gipukan ang mga gingharian didto. Bisag namatay siya sa panuigong 30 anyos, ang iyang kadaogan naghatag og kahigayonan aron pagsabwag sa Griyegong kultura uban sa tinguha nga motubo ni, masaligon sa tawhanong posibilidad ug uban sa kada-yag sa espiritu nga molabaw kay sa nasodnong pag-iy-a-ya.

Gibahinbahin sa mga heneral ni Alejandro ang lapad nga imperyo. Ang mga Tolomeo, nga nag-okupar sa Ehipto ug Palestina, masinaboton kaayo busa, wala nila hilabti ang mga Judio nga mobsansay sa tinoohan ug magpuyo sumala sa ilang kultura ug batasan. Apan dihang gipukan sa mga Antioko sa Siria ang mga Ehiptohanon sa tuig 197, ug giilog ang Palestina, ilang gipugos ang mga Judio pagtuman sa pagano nilang kultura ug tinoohan.

Kining bangis nga pagpanglutos nagtukmod sa mga Judio sa pag-alsa, pinangulohan sa banay sa mga Macabeo. Ang unang basahon sa mga Macabeo giila nga usa sa labing hingpit nga basahon sa karaang kasaysayan nga naghan-ay sa panghitabo sa gubat nga gipasiugdahan sa lima ka igsoong Macabeo, gikan sa tuig 170 ngadto sa 130 B.C.

Balaang Gubat, Gubat sa Kalingkawasan

Gipakita kanato ining basahon ang katawhan nga buot mabuhi, kang kinsa ang pagtoo mas bililhon kay sa kinabuhi mismo. Dihang naanad na ang mga tawo sa pagpuyo nga walay panagbangi, nagsugod sab ang panglutos. Daghan ang naghunahuna nga wala silay mahimo batok sa usa ka higanti ug gamhanang nasod. Apan ang Espiritu sa Diyos nagpagula og bag-ong mga bayani, ug salamat nila, nabalik sa katawhan ang pagtamod sa ilang dignidad, nakiggubat sila alang sa mga katungod nga kon wala pa ni, wala untay mga magtotoo ug mga tawong isog nga mobarog.

Nakita sa mga Judio nga nag-inusara sila batok sa mga manlulupig, ug ang mga Romanong mga alalay, dyotay rag gikatabang. Busa, misalig sila sa kaugalingong kusog ug gitabangan sila sa Diyos.

Ang gubat nga gilusad sa mga Macabeo modelo sa balaang gubat. Apan nakita sab nila nga ang balaang gubat dili makasulbad sa tanang problema. Tungod sa ilang pagkahikot sa mga problemang pangmilitar ug ingon man sa mga duladula sa politika, ang mga sumusunod sa mga Macabeo nahimong sobra nga pakikwarta, hangtod nga gipadagan nila ang nasod nga himulag sa pagtoo ug pamatasan.

Alejandro

1 • ¹ Nagsugod kining tanan sa kadaogan ni Alejandro, anak ni Filipino nga taga Macedonia. Gikan sa Grecia, iyang gipildi si Dario, ang hari sa Persia ug Medo. Mipuli siya kang Dario isip hari sa maong dapit ug nahimo siya nga unang hari sa kalibotan sa mga Griyego. ² Human siya makig-asdang sa daghang gubat, gibuntog niya ang mga dapit nga kinotahan ug gipamatay ang mga hari sa maong dapit. ³ Miabot siya sa kinatumyan sa kalibotan ug giilog niya ang pipila ka nasod. Dihang wala nay gubot, ang kalibotan ubos sa iyang gahom ug nagarboso hinuon siya. ⁴ Nagpundok siyang isog nga kasundalohan, nagmando sa mga probinsya ug kanasoran, ug ang mga hari nagbayad kaniyang buhis. ⁵ Apan gitakboyan siyang sakit. Pagkamatngon niya nga hapit na siya mamatay, ⁶ gipatawag niya ang iyang mga heneral, mga tawong hamili nga iyang katubo sukad pa sa kabatanan. Samtang buhi pa siya iyang gibalhin kanila ang gingharian. ⁷ Naghari si Alejandro sulod sa 12 ka tuig unya, namatay.

⁸ Ang iyang mga heneral mihupot ug gahom sa matag teritoryo nga gihatag kanila. ⁹ Human sa kamatayan ni Alejandro ilang gihimog hari ang ilang kaugalingon ingon man ang ilang anak isip sumusunod. Tungod ini naputos sa kangil-ad ang kalibotan sulod sa daghang katuisan. ¹⁰ Gikan sa ilang kaliwatan migitib ang salingsing nga walay giilang Diyos, si Antioko Epifanes, anak ni Hari Antioko nga nabihag sa Roma. Naghari siya sa tuig 137, panahon sa mga Griyego (175 B.C.).

¹¹ Mao kadto ang panahon nga adunay pipila ka rebeldi nga miguho sa Israel, nga nagmalamposon pagdani ug daghang katawhan. Nagkanayon sila: “Makigsandurot kita pag-usab sa daghang katawhan sa atong palibot kay anaay daghang katalagman nga malampuson natong giantos sukad nga mibulag kita kanila.”

¹² Maayo kaayo ang pagdawat sa maong pahayag. ¹³ Ang pipila maikagong kaayong miadto sa hari. Gitugotan sila nga mosagop sa mga gawi nga ila sa paganong kanasoran. ¹⁴ Sa iyang pagtugot nagtukod sila ug balay – paugnatanan sa kusog didto sa Jerusalem sa pagano nga pamaagi. ¹⁵ Kay gusto man silang mahimong tinuod gayod nga pagano, naghimo silag artipis-

yal nga yamis alang ra gayod kanila. Ilang gibiyaan ang Balaang Kasabotan ug nagpakasala sila kutob sa ilang gusto.

Si Antioko nanulis sa Templo

¹⁶ Diha nga si Antioko nagsalig na sa iyang gahom, nakahukom siya nga iyang ilogon ang Ehipto sa ingon, magmando siya sa duha ka nasod. ¹⁷ Misulod siya sa Ehipto uban ang lig-on nga kasundalohan, mga karwahe sa gubat, elepante, kabayo ug bangiitang barko sa gubat. ¹⁸ Iyang gisulong si Tolomeo, ang hari sa Ehipto nga napugos pagsibog ug napildi. Daghan sa iyang ginsakpan ang nangamatay. ¹⁹ Giilog sa mananaog ang kinotahang syudad sa Ehipto ug gitulis ang kayutaan. ²⁰ Sa tuig 143, dihang mibalik na si Antioko human buntoga ang Ehipto, miagi siya sa Israel ug mipaingan sa Jerusalem uban sa lig-ong kasundalohan.

²¹ Hambogiro kaayo siyang misulod sa santwaryo. Gipanguha niya ang bulawang altar, ang tungtonganan sa suga ug ang tanang kahimanan: ²² ang lamesa alang sa pan nga ihalad, ang mga tagayan, ang mga tasa, ang bulawang sudlanan sa kalayo, ang mga kurtina ug korona. Ila kining gihubo-an sa tanang dayandayan, ang bulawang hinulma nga gigamit kaniadto aron tabonan ang agianan sa santwaryo. ²³ Gisaakmit usab niya ang mga plata ug bulawan ug ang mga bililhong butang, ug ang tanan nga tinagoang bahandi nga iyang hikaplagan. ²⁴ Pagbiya niya aron mopauli sa iyang nasod human pagpabanaw sa daghang dugo ug pagsultig mapahitas-ong mga pulong gidala niya ang tanan.

²⁵ Adunay dakong pagbangotan sa tibook yuta sa Israel: ²⁶ “Ang mga pangulo ug kadagkoan nangdaghong. Ang mga batan-ong lalaki ug mga dalaga nawad-an sa kaisog, ug ang kababayan-an nangluspapad. ²⁷ Ang mga pamanhonon nag-awit sa awit sa pagbangotan ug ang mga batan-ong pangasaw-onon nagbakho sa ilang lantay sa kamingaw. ²⁸ Ang yuta milinog sa kasubo alang sa iyang lumolupyo ug ang tibook katawhan ni Jacob gipakaulawan.”

²⁹ Paglabay sa duha ka tuig, gisugo niya ang pangulo sa mga kobrador sa buhis ngadto sa mga syudad sa Juda ug miadto kini sa Jerusalem kuyog ang lig-ong ka-

• **1.1** Kining unang parapo nagsumada sa panahon sa kasaysayan gikan ni Alejandro Magno hangtod ni Antioko Epifanes, ang hari sa Siria. Matngoni ang mga tudling sa 1:11 ngadto sa 15, diin gihatagan nilag pagtagad ang pagsugod sa ilang krisis sa moralidad.

Ang Griyegong kultura sa taga Siria mahulagway sa duha ka butang:

– ang arte ug ang pagdaghan sa mga estawa, bisan untag nindot, mahimong gamiton sa paganong pagsimba.

– ang mga paugnat sa kusog ug dula gihimo nga hubo. Iskandalo ni alang sa mga Judio. Gipatin-aw dinhi ngano nga ang maulaw nga ilhong Judio ilang ipauli ang yamis nga nakuha sa pagtuli, pinaagi sa operasyon.

sundalohan. ³⁰ Nakigsulti siya sa katawhan sa mga pulong sa kalinaw aron paglingla kanila. Apan, dihang nakuha na niya ang pagsalig sa katawhan giataki sa kalit ang syudad, ug gipahamtangan sa pintas nga hampak. Daghang Israelita ang nangamata. ³¹ Gitulis niya ang syudad, gisunog ug gigun-ob ang mga palasyo ug ang naglibot nga paril.

³² Gidala niya ang kababayan-an ug kabataan isip mga bihag ug giilog ang kahayopan sa uma. ³³ Unya, gitukod nila pagusab ang syudad ni David nga adunay taas, ug bantok nga paril. Gipanalipdan niya sa lig-ong mga tore, nahimong kota nga ³⁴ gi-butang didto ang mga tawong daotan ug ang mibiya sa ilang tinooan. ³⁵ Nagtigom sila didto og mga hinagiban ug mga pagkaon lakip ang gisakmit sa syudad: usa ka permanenting hulga. ³⁶ Nahimo kining pagbanhig sa santwaryo, ug walay puas alang sa Israel. ³⁷ Nagpaagas sila og inosenting dugo libot sa santwaryo nga ilang gihugawhugawan.

³⁸ Ang mga lumolupyo sa Jerusalem nanglayas tungod kanila. Nahimo siya nga pundok sa mga dumudoong ug wala hiilhi sa mga anak nga mibiya kaniya. ³⁹ Ang iyang santwaryo nahaw-ang sama sa kamingawan ug ang kombira nahimong mga adlaw sa kasubo. Ang iyang Adlaw sa Pahulay gibiyabiya ug ang iyang kabantog gipanghimaraot. ⁴⁰ Kon unsa kadako ang kanhi niyang kahalangdon ingon usab kadako ang iyang kaulaw kay ang iyang kabantog nahimong kagulan-an.

Relihiyosong lutos

• ⁴¹ Nagpakanaog og kamandoan si Hari Antioko alang sa tibuok gingharian. ⁴² Ang tanang katawhan sa iyang emperyo kinahanglan nga mosalikway sa kaugalingong gawi aron mahimo sila nga usa lang ka katawhan. ⁴³ Ang tibuok kanasorang pagano mi-

sunod ug mituman sa mando sa hari. Bisan gani sa Israel daghan ang midawat sa gipahamtang nga pamaagi pagsimba. Naghalad sila og sakripisyo alang sa mga diyosdiyos ug wala na sila motahod sa Adlaw sa Pahulay. ⁴⁴ Ang mando nga nagpahamtang og mga langyaw nga batasan miabot sa Jerusalem ug sa tibuok Juda. ⁴⁵ Sumala sa maong kamandoan ang mga halad-sinunog, mga sakripisyo ug ubang halad sa santuwaryo gipahunong. Nagmando usab kini nga ang Adlaw sa Pahulay ug ang balaang mga pangilin himoon nga sama na lang sa kasagarang adlaw. ⁴⁶ Ang santuwaryo ug ang iyang mga ministro dili na hatagan sa pagtagad isip mga balaan, ⁴⁷ hinunua, ang mga altar ug mga balaang dapit nga gikoral ug ang mga templo ipahinungod sa diyosdiyos. Maghalad sila og mga baboy ug uban pang hugaw nga mga hayop isip sakripisyo. ⁴⁸ Dili na nila himoon sa ilang mga anak nga lalaki ang rito sa tuli. Sa laktod nga pagkasulti, hugawhugawan nila ang kaugalingon sa tanang klase sa kalaw-ay ug pagpaspala ⁴⁹ aron kalimtan ang tanang kagawian. ⁵⁰ Sa kataposan, ang mando nag-ingon: “Ang dili motuman sa kasugoan sa hari mamatay.”

⁵¹ Gimantala sa hari ang mga katungdanan sa tibuok probinsya ug nagtudlo siyag mga inspektor nga maglibutlibot sa yuta sa Juda. Ilang gitino nga adunay mga sakripisyo nga

• 41. Kining teksto nagpakitang duha ka matang sa krisis:

1) Ang krisis moral. Ang mga Judio nasagolan sa mas abanti, apan paganong buhilaman. Mahimo ba ang pagsagop ug pagsagakay ining kultura nga dili maapektohan ang ilang pagtoo?

Niadtong panahona bayran unta sa mga Judio ang ilang sayop nga nahimo. Mao ni ang dili maayong bunga nga naani sa mga Judio gumikan sa ilang pagpalayo sa nakalambo nga mga kultura sa silingan nilang kanasoran. Sulod sa tulo ka siglo, giangkon nila nga ang tanang balaod ug tulumanon sa Israel direkta nga gikan sa Diyos ug nga dili ni mausab. Mao nga dihang migula ang mga kabag-ohan, dag-

han nila ang nahasol; mahimo bang makausab sila sa ilang kultura nga dili makalapas sa ilang kasabotan sa Diyos? Apan lisod alang kanila nga mosagop sa Griyegong kultura nga dili sila isipong malapason sa balaod; nga kadtong buot mosagop sa kabag-ohan dili lang magusab sa ilang pagkinabuhi kondili, magsalikway sab sa relihiyon. Susama sab ni sa nahitabo karon kanus-a ang mga batan-on nga gipatungha sa mga tungaang konserbatibo, wala damhang mabag-o ug madasig sa mga rebolusyonaryong panghunahuna.

2) Ang pagpakanaog sa hinan-ay nga panglutos. Buot sa mga hari nga hiusahon ang tanan niyang ginsakpan sulod sa ilang imperyo. Nakita nila nga ang relihiyon makapabahin-

gihalad sa tanang syudad. ⁵² Daghang Israelita ang miduyog kanila. Ilang gisalikway ang Balaod ug mibuhat sa dili maisip nga kasal-anan. ⁵³ Busa, napugos ang tinuod nga Israelita pagpangita og dapit nga sarang nilang ktagoan.

⁵⁴ Sa ika-15 ka adlaw sa bulan sa Caslev, sa tuig 145, nagtukod si Antioko og salawayong diyosdiyos sa mga manunulong sa altar sa templo. Mga paganong altar ang gipatukod sa tibuk kayutaan sa Juda. ⁵⁵ Adunay mga palina sa ganghaan sa ilang kabalayan ug sa mga plasa. ⁵⁶ Didto, gigisi sa mga tampalasan ang mga basahon sa Balaod nga ilang hikaplagan ug gidaoban. ⁵⁷ Patyon ang masakpan nga adunay basahon sa Kasabotan ug nagtuman sa kasugoan sa Balaod, sumala sa gipkanaog sa harianong mando. ⁵⁸ Isip mga tawo nga anaa sa gahom ilang gilutos ang mga rebeldi nga Israelita nga ilang nasakpan matag bulan sa mga syudad. ⁵⁹ Sa matag 25 sa bulan naghalad sila og sakripisyo sa bag-ong altar nga gitukod ibabaw sa altar sa Templo.

⁶⁰ Ang kababayen-an nga misupak sa mando ug naghimo sa rito sa tuli sa ilang kabataan, gipatay uban ang kabataan nga gibitay sa liog. ⁶¹ Ang ilang mga banay nga miapil sa rito gipatay usab.

⁶² Apan bisan pa niining tanan, daghang mga Israelita ang nagpabilin nga lig-on ug hugot nga nagdumili pagkaon sa hugaw nga kalan-on. ⁶³ Gipalabi nila ang kamatayon kay sa mahugawan tungod niadtong kalan-ona

(nga gidili sa Balaod) ug nakasupak sa Balaang Kasulatan. ⁶⁴ Nag-antos ang Israel sa dako kaayong pagsulay.

GISUGDAN NI MATATIAS ANG BALAAANG GUBAT

2 ¹ Niadtong mga adlaw si Matatias, anak ni Simon, usa ka pari sa banay ni Yarib, mibiya sa Jerusalem ug nanimuyo sa Modin. ² Aduna siyay lima ka anak nga lalaki: si Juan nga giila nga Gaddis, ³ si Simon nga gitawag og Tasi, ⁴ si Judas nga gitawag og Macabeo, ⁵ si Eleazar nga gitawag og Abaran, ug si Jonatan nga gitawag og Apfos.

⁶ Nakita ni Matatias ang bugalbugal nga gihimo batok sa Juda ug Jerusalem ⁷ busa, nagkanayon siya: “Pastilan! Gipakatawo ba diay ako aron lang makasaksi sa kalaglagan sa akong katawhan ug sa pagkagun-ob sa balaang syudad? Maglingkod ba diay ako samtang anaa kini sa mga kamot sa kaaway ug ang iyang santwaryo anaa sa gahom sa mga langyaw?”

⁸ Ang iyang templo nahimo nga sama sa tawo nga gipasipad-an. ⁹ Ang mahalong mga hiyas nga nakapabantog kaniya gidala isip mga sinakmit. Ang kabataan gipamatay sa plasa, ug ang batan-ong kalalakin-an gipamatay sa mga hinagiban sa kaaway. ¹⁰ Unsang nasora ang wala makadawat sa tipik niadtong iyang mga bahandi ug nangangkon sa mga sinakmit? ¹¹ Gihuboan siya sa tanang dayandayan ug sa kagawasan nga iya kaniadto ug namudmod siya sa kaulipnan. ¹² Ang nindot nga santwaryo nga atong garbo kaniadto, giusikan ug

bahin sa mga tawo. Ang kagawasan sa konsyensya, nahimong dakong hulga alang nila. Mao nga ang mga hari nakigbatok sa mga tawong buot moalagad sa Diyos ug mosunod sa ilang konsensya.

Nahingawa ang katawhan: hangtod kanus-a man nga maagwanta nila kining panamastamas ug bugalbugal sa ilang tinooan?

Gihisgotan sa tudling 54 ang mahitungod sa “makalilisang talan-awon sa mga idolo sa mga mapanghason” nga gihisgotan sab sa Daniel 9:27. Ang gipasabot nila ini mao ang paga-

nong alampoanan nga gitukod sa dapit sa karaang alampoanan sa Templo. Gihatagan ni ni Jesus og bag-ong kahulogan sa Mc 13:14.

• **2.1** Ang tibuk basahon maghisgot sa gubat nga gipangulohan sa banay sa mga Macabeo, ang mga anak ni Matatias, ang pari nga kalit lang nahimong pangulo sa mga gilutos.

...ako ug ang ... (b. 20). Ang ilang katuyoan dili lang relihiyoso, apan pangnasodnon usab: gisugal ni Matatias ang tanan batok sa maharion nga gahom. Sa makausa pa, gipakita sa

gipasipad-an sa mga pagano. ¹³ Unsa bay katarongan aron magpakabuhi kita?”

¹⁴ Gigisi ni Matatias ug sa iyang mga anak ang ilang sapot ug nagsul-ob silag sako. Dako kaayo ang ilang pagbangotan. ¹⁵ Niadtong higayona ang mga sinugo sa hari nga nagpugos sa mga Judio pagsalikway sa ilang relihiyon, miadto sa Modin aron maghimo og balaanong sakripisyo.

¹⁶ Samtang nanuol kanila ang daghang Israelita, si Matatias ug ang iyang mga anak nagpalayo.

¹⁷ Unya, ang mga sinugo sa hari nakigsulti kang Matatias ug giingnan siya: “Usa ka sa mga pangulo nga tinamod ug inila niining syudara, ug ang daghan nimong anak ug kaparyentihan nagsunod kanimo. ¹⁸ Dali na ug ikaw ang mag-una pagsunod sa hari sama sa gibuhat sa katawhan sa Juda ug sa nahibiling buhi sa Jerusalem. Ikaw ug ang imong mga anak tawgon og mga Higala sa Hari ug iya kamong padad-ag bulawan, plata ug daghan pang gasa.”

¹⁹ Apan gitubag sila ni Matatias sa dakong tingog: “Bisag ang tanang kanasoran nga sakop sa gingharian mosalikway sa relihiyon sa ilang kagikanaan ug mosunod sa sugo ni Hari Antioko, ²⁰ ako ug ang akong mga anak ug ang tibuk banay magpabiling matoothon sa Kasabotan sa among kagikanaan. ²¹ Ang Diyos mag-amping unta kanamo nga dili kami mobiya sa Balaod ug sa iyang kasugoan. ²² Dili kami mosunod sa sugo sa hari ni mosi-

mang sa among tinooohan sa tuo o sa wala.”

²³ Human niyag sulti niini, nakasaksi silang tanan sa pagduol sa usa ka Judio aron maghalad og insenso sa altar nga gitukod sa Modin sumala sa kasugoan sa hari. ²⁴ Pagkakita ni Matatias, misilaob ang iyang kapungot, gikusokuso ang iyang kahiladman ug gipahungaw ang makataronganon niyang kasuko. Midasmag siya sa Judio didto sa altar ug giabis ang tutonlan. ²⁵ Sa samang higayon, iyang gipatay ang sinugo sa hari nga nagpugos sa katawhan aron maghalad og sakripisyo unya, iyang gibungkag ang altar. ²⁶ Pagbuhat niya sa ingon gikapakita niya ang kasibot alang sa Balaod sama sa gibuhat ni Pinehas kang Zimri, ang anak ni Salu.

²⁷ Unya, misugod pagsulti si Matatias sa syudad: “Ang tanang tawo nga dunay kasibot alang sa Balaod ug alang sa pagdapig sa Kasabotan, gawas kamo ug sunod kanako.” ²⁸ Sa walay langan, misibat sila sa kabukiran uban ang iyang mga anak ug ilang gibiyaan ang ilang kabtangan sa syudad.

• ²⁹ Daghang mga Judio nga nangita sa kaangayan ug nagtinguha nga magmatoothon sa Balaod nangadto sa kamingawan. ³⁰ Gidala nila ang ilang kabataan, mga kapikas sa kinabuhi ug kahayopan kay dili na sila makaantos niadtong kinabuhia.

³¹ Unya, gitug-anan ang mga sinugo sa hari ug ang pamunoan sa syu-

---

Diyos ang iyang kaayo sa iyang katawhan pinaagi sa pagpatungha og pangulo nga, sama ni Moises, hingpit gayod ang pagdapig sa katawhan nga sayon ra man unta ang pagkuha sa pabor sa mga makagagahom.

• ²⁹. Ang uban mohimog desisyon binasi sa balaod sa Diyos o sa ilang pagsabot sa balaod sa adlaw sa pahulay; gidumili kaniadto ang pagpakigsangka sa adlaw nga gigahin alang sa Diyos. Ang uban nagpakabayani. Samtang ang uban migamit sa katarongan ug sa konsyensa ug mihukom sa pagpanalipod sa kaugalingon.

Kining basahon wala mohukom kang bisag kinsa. Hinuon dayag dinhi nga ang magtotoo dili lang magsalig sa libro ug sa ilang kagahapon. Kinahanglang ipahimutang ang kaugalingon sa bag-o nga sitwasyon ug panginahanglan: kay “wala buhata ang tawo alang sa Adlaw sa Pahulay” (Mc 2:27). Sa tudling 42, naay giingong grupo sa Asideo. Kalihokan ni alang sa espirituhanong kabag-ohan diin ang mga Pariseo ug Esenes naggikan, diha na sila sa wala pa moalsa si Matatias. Miapil sila sa armadong pakigbisog, apan sa paglabay sa panahon, mibulag sila diha nga ang mga anak ni Matatias nagapos sa pamolitika.

dad ni David sa Jerusalem nga adunay pipila ka lalaki nga misupak sa sugo sa hari ug nanago sa mga langob sa kamingawan.

³² Usa ka lig-ong pundok sa kasundalohan ang migukod kanila ug naap-san sila. Gilibotan sila ug nangandam aron moataki kanila. Adlaw kadto sa Pahulay. ³³ Giingnan ang mga Judio: “Igo na! Gawas kamo ug tumana ang sugo sa hari kon buot ninyong maluwag ang inyong kinabuhi.” ³⁴ Apan mitubag sila: “Dili kami manggawas ni motuman sa sugo sa hari ug molapas sa ingon sa Adlaw sa Pahulay.”

³⁵ Sa walay langan giataki sila, ³⁶ apan ang mga Judio wala manalipod sa kaugalingon ni misulay pagtak-op sa ganghaan sa ilang tagoanan. ³⁷ Nagkanayon sila: “Mamatay kami nga limpyo ang konsensya, apan saksi ang langit ug yuta nga gipatay kami.” ³⁸ Giataki sila sa mga batabata sa hari sa Adlaw sa Pahulay ug nangamatay silang tanan, kalalakin-an, kababayen-an ug kabataan; ang tanan mokapin sa 1,000, walay labot ang kahayopan.

³⁹ Dihang hisayran ni Matatias ug sa iyang kahigalaan ang nahitabo, dako kaayo ang ilang pagbangotan. ⁴⁰ Nag-ingnanay sila: “Dili ta makahimo sa gibuhay sa atong kaigsoonan; mosukol ta sa mga pagano aron pagpanalipod sa atong kinabuhi ug mga bataan kay kon dili, dali ra ta kaayo unyang laglagon.” ⁴¹ Nianang adlawa, ilang gimbut-an nga panalipdan ang kaugalingon batok kang bisag kinsa nga moataki kanila sa Adlaw sa Pahulay, ug dili nila itugot nga patyon sila sama sa nahitabo sa ilang katawhan didto sa ilang gitagoan.

⁴² Niadtong higayona, miuban kanila ang grupo sa Asideo, mga Israelitang isog ug matinud-anon sa Balaod. ⁴³ Ang tanan nga buot moikyasa sa panlupig mitipon usab kanila. Niining paagihang mianam silag kalig-on. ⁴⁴ Milampos sila pagtukod og kasundalo-

han unya, gisugdan nila pagpakita ang ilahang kasuko sa makasasala ug mabudhion. Kining katawhan napugos paglayas sa ubang dapit alang sa ilang kasigurohan. ⁴⁵ Sa mga panaw ni Matatias ug sa iyang kahigalaan ilang giguba ang mga altar, ⁴⁶ gipatuman ang seremonyas ug balansayon sa tuli sa kabataan nga ilang hikaplagaan nga wala matuli ug ⁴⁷ gigukod ang mapahitas-on. Milambo sa ilang kamot ang maong gimbuhatan. ⁴⁸ Gipanalipdan nila ang Balaod batok sa mga langyaw ug sa ilang mga hari ug gibuntog ang mabudhion.

Ang kamatayon ni Matatias

⁴⁹ Sa hapit na si Matatias mamatay nagkanayon siya sa iyang mga anak: “Kay ang bugalbugalan ug bangis anaa man sa gahom, panahon kini sa kaguliyang kanusa ang Diyos nagpahungaw sa kasuko. ⁵⁰ Busa, mga anak ko, pagmasibot kamo alang sa Balaod. Itahan ang inyong kinabuhi aron kapanalipdan ang Kasabotan sa atong kagikanaan. ⁵¹ Hinumdumi ang binuhatan sa atong kagikanaan sa ilang panahon aron kamo usab makahupot og kabantog ug kadungganan.

⁵² Hinumdumi si Abraham nga nagpamatuod sa iyang kamatoohon sa panahon sa pagsulay ug giunsa siya pagtagad sa Diyos isip tawo nga tarong. ⁵³ Si Jose taliwala sa iyang kalisdanan nagtuman sa kasugoan sa Diyos busa, gipadumala siya sa Ehipto. ⁵⁴ Si Pinehas, ang atong kagikanaan, tungod sa iyang dako nga kasibot nakadawat sa iyang pagkapari sa kahangtoran ingon man ang iyang mga anak. ⁵⁵ Si Josue nahimong pangulo sa Israel kay iyang gituman ang sugo sa Diyos. ⁵⁶ Si Caleb nakadawat sa iyang kabilin niining yutaa kay iyang gibutyag ang kamatuoran atubangan sa kadaghanan. ⁵⁷ Si David gihatagan og gingharian nga walay kataposan tungod sa iyang kamaunongon. ⁵⁸ Si Elias gidala sa langit tungod sa iyang kasibot sa Balaod. ⁵⁹ Si Ananias, Azarias ug Misael naluwag sa nagdilaab nga kalayo tungod sa ilang pagtoo. ⁶⁰ Si Daniel giluwag sa baba sa liyon tungod sa iyang katarong. ⁶¹ Hunahunaan ninyo nga latas sa gatosan ka katuingan ang nagsalig sa Diyos wala gayod mapakyas.

⁶² Ayaw kahadlok sa mga hulga sa doatan nga tawo kay ang iyang kabantog matapos ra diha sa hugaw ug mga wati. ⁶³ Gipasideungan siya karon, apan mawagtang pagkaugma. Mobalik siya sa abog nga iyang gikigangan ug wala nay mahibilin sa

iyang mga laraw. ⁶⁴ Pagmaisogon kamo, mga anak ko ug pagpabilin nga lig-on diha sa Balaod kay niini inyong madawat ang himaya.

⁶⁵ Sayod ako nga kaninyong tanan, si Simon adunay maayong panghukom. Paminawa siya nga mopuli sa inyong amahan. ⁶⁶ Si Judas Macabeo isog sukad pa sa iyang kabatan-on. Himoa siya nga inyong heneral nga modumala sa mga gubat batok sa mga langyaw.

⁶⁷ Karon, awhaga ang nagtuman sa Balaod nga mouban kaninyo aron pagpanalipod sa atong katawhan. ⁶⁸ Sukol kamo sa mga pagano ug tumana ang kasugoan sa Balaod.”

⁶⁹ Gipanalanginan ni Matatias silang tanan ug mitipon dayon siya sa iyang kagikanan. ⁷⁰ Sa tuig 146 namatay siya ug gilubong uban sa iyang kagikanan sa Modin. Ang tibukol Israel nagbangotan.

Si Judas Macabeo

3 ¹ Mipuli kaniya si Judas Macabeo anak ni Matatias. ² Ang iyang kaigsoonan ug ang tanang nagsunod sa iyang amahan mibulig kaniya ug sa hugot nga kabubut-on, ilang gipadayon ang gubat.

³ *Gihimo ni Judas nga labaw kabantogan ang ngalan sa iyang katawhan. Gisolob niya ang taming ug nagbakos siya sa kalasag sama sa higanti. Nakig-asdang siya sa daghang gubat ug gipanalipdan ang kampo sa iyang hinagiban.*

⁴ *Inigsulong niya sama siya sa liyon, sama sa itoyng liyon nga nagngulob sa iyang tukbonon.*

• **3.1** Sa pagkamatay ni Matatias, si Judas nga iyang anak nangulo sa pakigbisog.

Sulod sa milabayng tulo ka siglo, ang mga magtotoo nagtutok lang sa kalihokan sa pagsimba. Ang mga Pari ug Levita giisip nilang mga modelo sa pagtoo. Apan karon, tungod sa panghitabo, dunay kausaban. Wala damha nga ang mga Judio nagtan-aw sa panahan sa mga Maghuhukom o ni David. Daghan nila nagtan-aw sa modelong magtotoo nga armadong manggugubat nga andam motahan sa kinabuhi aron pagpalingkawas sa iyang katawhan.

Sa pagkatinuod, ang pintas nga panglutos nakapahukom nila nga ang dili pagpakig-away pagsalikway sa bisan unsa nga nakapahimo sa mga Judio nga lahi sa ubang katawhan.

Sa wala pa kining dili patas nga pakigbisog, ang pagtoo ni Judas mao: ang Diyos mohatag og kadaogan sa pipila nga makig-away batok sa daghan. Ingon sab ini ang pamahayag ni David dihang nakigharong siya ni Goliat (1 S 14:6 ug 17:47).

• **10.** Makadaghan misubli ang mga basahan sa Macabeo nga ang mga Judio nakig-away, una sa tanan, aron pagpanalipod sa Balaan

⁵ *Gigukod niya ang maluibon sa hilit nga mga dapit ug gisunog ang nagsamuk-samok sa iyang katawhan.*

⁶ *Nahadlok kaniya ang tanang maluibon, nagkaguliyang ang mga daotang tawo, ug kaluwasan ang iyang katuyoan.*

⁷ *Nahadlok kaniya ang daghang hari, samtang naghudyaka ang katawhan sa Israel tungod sa iyang binuhatan. Dayegon sa kanunay ang iyang mga handomanan.*

⁸ *Gilaglag niya sa hingpit ang mga daotan, samtang gilatas niya ang mga syudad sa Juda.*

⁹ *Iyang gipalingkawas ang Israel sa malupigon ug giluwag ang hapit na malaglag. Tungod niini milanog ang iyang kabantog hangtod sa kinatumyan sa kalibotan.*

Unang kalamposan

• **10** Si Apolonio nagtigom usab og kalalakin-ang pagano ug ubay-ubay nga Samariyanhon aron pagpakig-away sa mga Israelita. ¹¹ Dihang nasayran kini ni Judas, nakigsangka siya kang Apolonio nga iyang giparot ug gipatay. Daghan sa mga kaaway ang nangapukan ug ang nahibilin nangagiw. ¹² Giilog nila ang mga butang ug gikuha ni Judas ang hinagiban ni Apolonio. Kini na ang kanunay niyang gigamit.

¹³ Nasayran ni Seron, ang pangulo sa kasundalohan sa Siria nga si Judas nagtigom og daghang lalaki. Ang ti-

nga Dapit. Kining Templo simbolo sa tibukol Balaod, ang tibukol nilang tinooan.

Kinahanglang makig-away ta alang sa mga kawsa nga maghatag og kahulogan sa atong kinabuhi; kon wala ni, mawad-ag kasigurohan ang atong umaabot. Alang sa mga Judio adtong panahona, ang pagbiya sa ilang mga debosyon ug pagsimba, pagsalikway sa ilang pagtoo, kay sila lang ang gipiyalan sa mga saad sa Diyos; bisag binuhat lang ang gipiyalan sa mga saad sa Diyos. Bisan pag binuhat lang sa mga bato ug kahoy ang Templo, ang bugti sa ilang pagsalikway ini mao ang ilang dignidad ug ang ilang bokasyon isip magtotoo.

Ang mga Macabeo walay kalainan sa daghang bayani karon, kinsa nangahas sa pagpahunumdom nato paglaban sa katungod sa mga kabos ug sa pagpangilabot alang sa kausaban ining sosyedad nga gingharian sa grabeng mga in hustisya. Gipangdakop sila, gidagmalan ug gipangsalbids, tungod sa ilang paglihok alang sa kausabang politikal. Sa paghimo ini, ila sab nga gipanalipdan ang kaugalingong pagtoo, kay kon sila magpakahilom lang, kawad-an sila sa tawhanong dignidad ug ilang gisalikway ang diwa sa hustisya ug kawawasan (Gal 5:11-12).

buok katilingban sa mga magtotoo midapig kaniya. ¹⁴ Nakahunahuna siya: “Kahigayonan kini karon nga mahimo akong bantogan ug halangdon sa gingharian. Makig-away ako kang Judas ug sa iyang ginsakpan nga wala magtuman sa kasugoan sa hari.” ¹⁵ Tinuod man, gibuhat niya kini. Usa ka lig-on nga kasundalohang pagano miuban kaniya aron motabang pagpanimalos batok sa mga anak ni Israel.

¹⁶ Samtang nagpadulong si Seron sa bakilid sa Bethoron, si Judas ug ang gamayng pundok misugat kaniya. ¹⁷ Apan sa ilang pagtan-aw sa mga kaaway nga nagpaingon kanila, si Judas giingnan sa iyang ginsakpan: “Sa atong kadyotay, unsaon man nato pagpakig-away batok kanila nga daghan kaayo? Gawas pa, luya na ta kay wala tay gikaon karong adlawa.”

¹⁸ Apan mipahayag si Judas: “Sayon ra kaayong mahulog ang daghan sa kamot sa pipila kay ang Langit makadaog man bisan sa panabang sa daghan o sa dyotay. ¹⁹ Ang kadaogan wala mag-agad sa gidaghanon sa mga moaway, hinuoa, sa Langit nga naghatag kanato og kusog. ²⁰ Nakig-away sila kanato tungod sa ilang garbo ug kalapasan. Buot nilang ilogon ug angkonon ang atong asawa ug kabataan ug panag-iyahon ang tanan. ²¹ Apan nakig-away ta alang sa atong kinabuhi ug mga balaod. ²² Sa atong atubangan laglagon sila sa Diyos busa, ayaw kamo kahadlok.”

²³ Humano niini, sa walay langan, miataki sila sa kaaway. Napildi si Seron ug ang iyang kasundalohan nga ²⁴ gigukod nila sa bakilid sa Bethoron hangtod sa patag. Mikabat sa 800 ka ginsakpan ni Seron ang napukan ug ang nahibilin miikyasa sa yuta sa mga Pilisteo.

²⁵ Tungod niini ang mga pagano nga nanimuyo didto mikurog sa kahadlok kang Judas ug sa iyang kaigsoonan. ²⁶ Miabot sa hari ang kaban-

tog sa ngalan ni Judas ug gihinabian sa paganong kanasoran ang iyang pagpakig-away.

Nangandam si Antioko alang sa gubat

²⁷ Pag-abot kang Hari Antioko niining balitaa, napungot siya. Busa, gitigom niya ang tibuok kasundalohan sa iyang gingharian nga lig-on kaayo. ²⁸ Gibuksan niya ang panudlanan ug gibayran ang mga tropa og baleg usa ka tuig nga sweldo. Gipasidan-an sila pagpangandam sa bisag unsang panghitabo. ²⁹ Apan hipalgan niya nga ang salapi sa panudlanan dili paigo kay mikunhod ang mga buhis gikan sa probinsya. Siya ra pod ang hinungdan sa panag-away-away nga ilang nahiangoman tungod sa pag-usab niya sa mga balaod nga gipatuman gikan pa sa unang mga adlaw. ³⁰ Nahadlok siya nga basig sama kaniadto ang iyang pundo dili pa igo sa galastohan ug mga regalo nga iyang ipanghatag sumala sa naandan labaw pa sa nungang mga hari. ³¹ Tinukmod sa dako niyang panginahanglan nakahukom siya pag-adto sa Persia aron maningil sa buhis gikan sa mga probinsya, sa ingon makatigom siya og igoigo nga kwarta.

³² Unya, gibilin niya si Lisias, tawong hamili sa harianong banay isip tigdumala sa kagamhanang kalihokan sukad sa suba sa Eufrates hangtod sa utlanan sa Ehipto. ³³ Siya usab ang tig-atiman sa edukasyon ni Antioko, ang anak sa hari hangtod sa iyang pagbalik. ³⁴ Iyang gitugyan kang Lisias ang katunga sa iyang tropa ug mga elepante ug naghatag siyag mga tugon mahitungod sa pagpadagan sa kagamhanan. ³⁵ Nagpadala si Lisias og kasundalohan aron paggun-ob ug paglaglag sa mga tigpanalipod sa Israel ingon man sa nahibilin sa Jerusalem ug paglaglag kanilang tanan lakip ang ilang handomanan. ³⁶ Ang tibuok luna sa mga Judio iyang papuy-ag mga langyaw ug iapod-apod kanila ang yuta pinaagi sa ripa.

³⁷ Gidala sa hari ang nahibiling katunga sa iyang kasundalohan ug mibiya siya sa Antioquia, ang ulohan sa gingharian sa tuig 147. Mitabok siya sa suba Eufrates padulong sa mga probinsya nga atua sa ibabaw.

³⁸ Gipili ni Lisias gikan sa pundok sa mga Higala sa Hari si Tolomeo, anak ni Dorimeno, si Nicanor ug Gorgias, nga mga dakudako sa kasundalohan. ³⁹ Gipadala sila uban sa 40,000 sa impanteriya ug 7,000 sa kabalyeriya sa probinsya sa Juda aron paglaglag niini sumala sa sugo sa hari. ⁴⁰ Nagmartsa sila pagawas uban sa ilang mga tropa ug nagkampos sa kapatagan sa Emaus. ⁴¹ Nasayran sa mga negosyanti niadtong lugara ang ilang pag-abot. Busa, nangadto sila sa kampo dala ang da-

kong kantidad sa salapi, bulawan ug posas. Buot nilang paliton ang mga Israelita isip nga ulipon. Mitipon usab sa mga tropa ang kasundalohan sa Siria ug ang gikan sa probinsya sa mga Pilisteo.

⁴² Nasabot ni Judas ug sa iyang kaigsoanan nga nagkalisod ang ilang kahimtang kay ang kaaway anaa na magkampo sa ilang dapit. Busa, dihang nasayran nila ang mando sa hari paggun-ob ug paglaglag sa katawhan ⁴³ nagkanayon sila: “Atong kuhaon ang atong katawhan sa ilang alaot nga kahimtang ug makig-away ta tungod kanila ug sa Balaang Dapit.”

⁴⁴ Nagkatigom ang tibukod katilingban aron mangandam alang sa gubat. Nagampo sila ug nangamuyo sa Diyos sa iyang kaluoy ug kaayo.

⁴⁵ *Sama sa disyerto, nawad-an ang Jerusalem og mga lumolupyo ug nahisama sa kamingawan. Wala na siyay mga anak nga nagpabilin. Gipasipad-an ang templo ug ang nanimuyo sa syudad mga langyaw na. Nahimo kini nga pinuy-anan sa mga pagano. Wala nay hudyaka alang kang Jacob ug wala nay madunggan nga tunog sa plawta ni gitara.*

Nagtapok ang mga Judio sa Mizpa

⁴⁶ Nagpundok sila ug nangadto sa Mizpa atbang sa Jerusalem kay kini man ang dapit alampoanan sa mga Israelita kaniadto. ⁴⁷ Niadtong adlaw, nagpuasa sila, nagsul-ob og sako, nagbulibod og abo sa ilang mga ulo, ug gigisi nila ang ilang bisti.

⁴⁸ Gibuksan nila ang Basahon sa Balaod aron mangita og tubag sa ilang pangutana ingon nga ang mga pagano nangonsulta sa mga larawan sa ilang diyosdiyos. ⁴⁹ Ilang gidala ang bisti sa kaparian, ang unang mga bunga ug dyesmos. Gidala usab nila ang mga Nazir, nga nakahuman na sa ilang mga adlaw paghalad sa ilang kaugalingon. ⁵⁰ Sa kusog nga tingog nangutana sila sa langit sa pag-ingon: “Unsay among buhaton sa imong katawhan ug asa namo sila dad-a?” ⁵¹ Ang imong santwaryo giyatakan ug gipasipad-an. Ang imong mga pari nag-

bangotan ug gipakaulawan. ⁵² Karon nagtigom ang mga pagano aron paglaglag kanamo. Nasayod ka unsa ang ilang gilaraw batok kanamo. ⁵³ Unsaon namo pagsukol kanila kon dili kami nimo tabangan?” ⁵⁴ Unya, ilang gipatunog ang mga budyong ug naninggit sila og kusog kaayo.

⁵⁵ Dayon, nagtudlo si Judas og mga opisyal nga moagag sa iyang katawhan, mga pangulo sa linibo ka tawo, sa ginatos, sa tagsingkwenta ug tagnapulo. ⁵⁶ Iyang gisultihan ang mga nagtukod og balay, ang mga kaslonon, mga nagtanom sa parasan ug ang mga hadlokian, nga mahimo silang mobalik sa ilang panimalay sumala sa gitugot sa Balaod. ⁵⁷ Pagkahuman nagmartsa ang kasundalohan padulong sa gawas ug nagkampos sa habagatan sa Emaus. ⁵⁸ Giingnan sila ni Judas: “Andama ang inyong hinagiban. Pagmaisog ug pangandam alang sa gubat ugma sa buntag batok sa mga langyaw. Nagkahiusa sila sa paglaglag kanato ug pagpapha sa Balaang Dapit niingnang yutaa. ⁵⁹ Mas maayo pa nga mamatay kita nga nakig-away kay sa mabuhi og makakita sa kaalaot sa atong nasod ug sa Balaang Dapit. ⁶⁰ Hinaot nga ang kabubot-on sa Langit matuman.”

Ang gubat sa Emaus

4 ¹ Gikuyog ni Gorgias ang 5,000 sa impanteriya ug 1,000 sa pini-ling kabalyeriya. ² Migawas sila sa kabagbion aron pagpukan sa mga Judio pinaagi sa pagharong kanila. Mihangyo siyag mga tawo gikan sa kota nga mogiya sa iyang mga tropa. ³ Apan nahibaw-an kini ni Judas busa, kuyog sa iyang ginsakpan migawas sila ug gisulong ang kasundalohan sa hari didto sa Emaus, ⁴ samtang nagkatibulaag pa ang tropa sa kaaway. ⁵ Miabot si Gorgias sa kampo sa mga Judio niangang gabhiona, apan walay bisag

• **4.1** Gipadala nila si Apolonio nga koronel aron makigbatok kang Judas: gipatay siya ni Judas. Nagpadala silag heneral, si Seron: giparot ni Judas ang heneral. Sa kataposan gipaas-dang ni Hari Antioko ang daghang kasundalohan uban sa duha niya ka heneral, aron bungkagon ang mga Judio. Apan nagmadaogon si Judas sa Emaus.

Namulong si Judas sa pag-ingon: *Tawag ang Diyos kay kon iyang kabubut-on, mahinumdom siya sa Kasabotan ug gun-obon niya ang maong kasundalohan sa atong atubangan karong adlaw* (b. 10). Sa panahon nga sugdan sa Diyos ang pagluwas ni bisag

kinsa o bisag unsang nasod, makalaom usab kini sa Iyang panabang.

Sulod sa tulo ka siglo, ang mga Judio gitudloan nga ang ilang kasaysayan sunodsunod nga han-ay sa katingalahang pagpangilabot sa Diyos (basaha ang mga Kronika). Mapugsanon silang nangayo sa Diyos nga morag wala nay kapuslanan ang kaisog sa tawo. Nasayod hinuon si Judas nga kinahanglan silang molihok nga dili magpaabot og milagro. Human sa ilang kadaogan ilang naamgohan nga ang Diyos nagluwas nila. Ang pagpangayog kalinao, pagkaon, hustisya sa Diyos, nga dili magtinguha pagtangtang sa malupigong mga gambalay, mahimong bakak.

usa nga iyang nakita. Unya, misugod siya pagpangita kanila sa kabukiran kay nagtoo siya: “Milayas sila layo kanamo.”

⁶ Banagbanag pa lang, mitungha si Judas sa patag kuyog ang 3,000 nga mga lalaki nga walay taming ni espada sumala sa ilaha untang gusto. ⁷ Nakita nila ang kampo sa mga pagano nga gilig-on pag-ayo ug gilibotan kini sa mga kabalyeriya. Ang tanan mga batid nga lalaki sa gubat. ⁸ Gisultihan ni Judas ang iyang ginsakpan: “Ayaw kamo kahadlok sa gidaghanon sa mga kaaway o sa ilang pag-ataki. ⁹ Hinumdomi kon giunsa pagluwas ang atong kagikanan sa Pulang Dagat dihang gigukod sila sa kasundalohan ni Paraon. ¹⁰ Tawga ang Diyos kay kon iyang kabubut-on, mahinumdom siya sa Kasabotan ug gun-obon niya ang maong kasundalohan sa atong atubangan karong adlaw. ¹¹ Ang tanang kanasoran mahibalo nga may Usa nga nagluwas ug nagpalingkawas sa Israel.”

¹² Miyahat ang mga pagano ug nakita nila ang mga Judio nga nagpadulong kanila. ¹³ Busa, migawas sila sa kampo aron makig-asdang. Gipatunog ni Judas ang mga budyong ug midasdas ang ginsakpan. ¹⁴ Naparot ang mga pagano ug nanalagan ngadto sa patag, ¹⁵ apan napukan sa espada ang tanang nagbantay sa pangulahan. Gigukod nila sila sa Gazara, sa kapatagan sa Idumea sa Azot ug Jamnia. Mokabat sa 3,000 ang mga kaaway nga ilang napatay.

¹⁶ Sa mihunong na si Judas ug ang iyang ginsakpan paggukod ¹⁷ giingnan niya ang iyang mga kauban: “Ayaw una ninyog hunahunaa ang sakmitonon sa pagkakaran kay aduna pay laing gubat nga naghulat kanato. ¹⁸ Si Gorgias ug ang iyang kasundalohan anaa pa sa duol nga kabungtoran. Pabilin kamo nga andam pagpakig-away kanila. Inigkahuman niana, pundoka ninyo ang mga sakmitonon nga walay

angayang kabalak-an.” ¹⁹ Halos wala pa niya matapos ang iyang gipamulong mipatim-aw na sa bakilid ang pundok sa kasundalohan. ²⁰ Nakita nining mga tawhana nga ang ilang mga tropa nanglayas ug gigun-ob ang ilang kampo. Ang aso nga misulbong gikan sa kampo igo na kaayo nga nagmatuod niini. ²¹ Busa, mikurog sila sa kahadlok. Pagkakita nila sa kasundalohan ni Judas sa kapatagan nga andam makiggubat kanila, ²² miikyas sila sa yuta sa Pilisteo.

²³ Busa, mibalik si Judas aron pagkuha sa mga sakmitonon. Ilang gidala ang bililhong kabtangan. ²⁴ Sa ilang pagbalik, nag-awit sila ug nagdayeg sa langit: “*Kay maayo siya ug ang iyang kaluoy walay kataposan.*”

²⁵ Dakong kadaogan alang sa Israel kadtong adlaw. ²⁶ Ang mga pagano nga nakaikyas nangadto kang Lisias ug gisuginlan siya sa nahitabo. ²⁷ Pagkadungog niya nakuyawan siya ug naluya kay wala niya damha ang mga panghitabo sa Israel ug wala niya matuman ang mando sa hari.

²⁸ Pagkasunod tuig nagpundok siya og kasundalohan nga may 60,000 ka lalaki ug 5,000 nga nagkabayo aron makigsangka sa mga Judio. ²⁹ Midasdas sila sa Idumea ug nagkampo sa Bet-sur. Didto giharongan sila ni Judas uban sa 10,000 ka lalaki. ³⁰ Pagkakita niya sa kalig-on sa ilang kasundalohan nag-ampo siya. “Bulahan ka, manluluwas sa Israel, nga mibuntog sa kusog sa kaaway pinaagi sa kamot sa imong sulugoon nga si David. Imong gitugyan ang kampo sa mga Pilisteo kang Jonatan, anak ni Saul ug sa iyang tigdala sa taming.

³¹ Sa maong paagi itugyan kining kasundalohan sa kamot sa imong katawhang Israel. Itugot nga magun-ob ang pagsalig sa ilang gahom ug mga kabayo. ³² Pun-a sila sa kahadlok ug pusgaya ang ilang pagsalig sa kaugalingong kusog. Hinaot nga maparot sila ug dili na makabawi. ³³ Itugyan

sila sa espada sa imong matoohong katawhan aron ang nakaila kanimo magdayeg sa imong ngalan.”

³⁴ Nag-isig atakihay ang duha ka pundok ug nangamatay ang 5,000 ka lalaki sa kasundalohan ni Lisias. ³⁵ Nakita ni Lisias nga naminghoy ang iyang kasundalohan samtang si Judas ug ang iyang ginsakpan hilabihang isoga ug andam magpakabuhi o magpakamatay nga dungganan. Busa, misibog siya sa Antiokia ug nanguhag mga sundalong sinuholan aron pagligon sa iyaha kay naglaraw siya nga mobalik sa Juda.

Gihinloan ni Judas ang Templo

• ³⁶ Unya, si Judas ug ang iyang mga igsoon namulong: “Nabuntog na ang atong mga kaaway busa, manungas ta aron hinloan ang Balaang Dapit ug konsagrahan nato kini pagusab.” ³⁷ Nagtigom ang tibuok kasundalohan ug mitungas sa Bukid Sion. ³⁸ Nakita nila didto nga walay nag-atiman sa santwaryo ug gipasipad-an ang altar. Gisunog ang mga agianan ug nahimong kalibonan ang nataran sama sa lasang o sa bukid. Giguba usab ang mga lawak. ³⁹ Gigisi nila ang ilang mga sapot ug mibakho sa hilabihang kasakit. Ang pipila nagbulibod og abo sa ulo ⁴⁰ samtang ang uban nanghapa sa yuta. Ilang gipatunog ang budyong ug nagtuaw sila sa Langit.

⁴¹ Unya, nagpili si Judas og mga lalaki nga makig-away batok sa tigpanalipod sa kota samtang gihinloan ang Templo. ⁴² Nagpili siyag mga pari nga dili salawayon ug nagpakitag da-

kong kasibot alang sa Balaod. ⁴³ Gipahinloan niya ang templo ug gipabalhin ang mga bato sa inayrang altar sa mga pagano sa usa ka hugawang dapit.

⁴⁴ Naghimo silag tigom aron paghukom unsa ang buhaton sa gipanamas-tamasang altar nga alang sa halad-sinunog. ⁴⁵ Nakahukom sila pagguba niini aron dili magpabilin ang kaulaw nga gipahamtang sa mga pagano. ⁴⁶ Ilang gipahiluna ang mga bato sa maong al-tar sa dapit nga angay niini sa bungtod nga templo hangtod nga motungha ang propeta nga mohusay niining butanga.

⁴⁷ Unya, nagkuha silag mga bato nga wala pa matabas pinasubay sa Balaod ug nagtukod og bag-ong altar sama sa kaniadto. ⁴⁸ Ilang giayo ang santwaryo, ang sulod sa templo ug gikonsagrahan ang nataran.

⁴⁹ Naghimo silag bag-ong sudlanan nga balaan ug gipasulod ang tungtongan sa suga, ang altar sa insenso ug ang talad. ⁵⁰ Nagsunog silag insenso sa ibabaw sa altar, gidagkotan ang mga suga sa tungtongan nga nakapadan-ag sa Templo. ⁵¹ Gipahiluna nila ang pan ibabaw sa lamesa ug gitaod ang mga kurtina. Ilang natapos ang tanang nadisidihan nga buhaton.

⁵² Sa ika-25 ka adlaw sa bulan sa Caslev, sa tuig 148, ⁵³ kaadlawon pa nga mibangon sila. Pinasubay sa Balaod naghalad silag sakripisyo sa bag-o nilang gitukod nga altar alang sa mga halad-sinunog. ⁵⁴ Ingon usab kaniadto ang takna ug ang petsa pagpanamastamas niini sa mga pagano. Apan karon, gihalad kini uban sa mga

• 36. Tungod sa kadaogan ni Judas, si Antioko Epifanes IV mitimaan og usa ka kasabotan diin hatagan niyag kaugalingnan ang lalawigan sa mga Judio (Abril, 164 B.C.). Nagmadaogon ang mga Judio ug ang una nilang gibuhat mao ang paglimpyo sa Templo nga gipanamastamasan sa mga pagano (Disyembre 167).

Nakamatngon ang mga Judio nga lahi sila kay sa ubang katawhan. Ang Diyos mao ang mohukom sa ilang kaugmaon. Kining maong

kahigayonan gigahin nila aron pagsulbad sa dagkong problema nga ilang giatubang, samtang nagpaabot silag usa ka propeta nga motultol nila sa angay nilang buhaton, basaha sa b. 46. Apan ang maong kahimtang usa ka tanghaga, kay sa unang mga pa-nahon daghan silag mga propeta, apan ang mga Israelita wala maminaw nila; karon nga buot silang maminaw sa mensahe, walay propeta nga mitungha hangtod sa pag-abot ni Juan nga Magbubunyang.

awit dinuyogan sa gitara, alpa ug piyangpiyang.⁵⁵ Nanghapa ang tibuk katawhan ug nagdayeg sa kalangitan nga naghatag kanila sa kalipay ug kalamposan.

⁵⁶ Ilang gisaulog ang paghalad sa altar sa walo ka adlaw. Malipayon silang nagdala sa mga halad-sinunog ug nagsaulog sa mga sakripisyo sa pasalamat ug pagdayeg.⁵⁷ Ang atubangan sa Templo gidayandayanan ug mga korona nga bulawan ug mga taming. Giayo ang mga ganghaan ug mga lawak nga gipahaoman ug mga pultahan.

⁵⁸ Walay kataposan ang pagsaulog sa katawhan ug tuod man nakalimtan ang papisala sa templo nga gihimo sa mga pagano.⁵⁹ Sa kataposan nagkasabot si Judas, ang iyang mga igsoon ug ang katawhan sa Israel nga magsaulog sa kasamaran sa paghalad sa altar. Himoon kini matag tuig sulod sa walo ka adlaw nga puno sa hud-yaka. Magsugod sa ika-25 ka adlaw sa bulan sa Caslev.

⁶⁰ Niadtong higayona nagtukod silag taas nga mga paril ug lig-ong tore libot sa kukid sa Sion. Gihimo kini aron pagsanta sa mga pagano nga mosulod ug manimuyo didto sama sa ilang gibuhat kaniadto.⁶¹ Gibutangan ni Judas ug tropa nga manalipod niini. Gilig-on usab niya ang Bet-sur aron ang katawhan makahupot ug kota batok sa Idumea.

Milibot si Judas aron luwason ang nagkatibulaag nga mga Judio

5 • ¹ Napungot pag-ayo ang mga pagano nga manimuyo sa ilang palibot dihing nasayran nila ang mahitungod sa altar. Dili sila makadawat nga matukod kini pag-usab ingon man ang templo nga sama gihapon kaniadto.² Nakahukom sila nga laglagon ang kaliwatan ni Jacob nga nagpuyo uban kanila. Busa, gisugdan nila ang pagpatay ug pagpalayas sa mga Judio.

³ Mao kini ang hinungdan nga si Judas nakiggubat sa mga anak ni Esau sa Idumea ug sa probinsya sa Acrabataene kay naglibot man sila sa Israel. Giataki sila, gidugmuk ug giilogan sa ilang mga butang.

⁴ Unya, nahimundom niya ang kadaotan sa mga kaabin ni Balan nga nahimong pesti ug hinungdan sa mga kasamok alang sa mga Judio tungod sa ilang pagpamanhig sa kadalanan.⁵ Busa, gialihan ug gilibotan sila sa tore. Human niini nanumpa si Judas nga puohon sila. Unya, gisunog niya ang tore lakip ang tanan sa sulod.

⁶ Gikan didto mitabok siya sa yuta sa mga Amonita diin iyang gikasangka ang kasundalohan ubos ni Timoteo. Dako ug maayo kining pagkatukod nga pundok.⁷ Nakigsangka siya kanila sa daghang higayon ug gibuntog sila ug giparot.⁸ Gisulong niya ug giilog ang syudad sa Yazer ug ang kasikbit nga mga balangay. Unya, mi-balik siya sa Juda.

⁹ Nagpundok ang mga pagano sa Gilead aron paglaglag sa mga Israelita nga nagpuyo sa ilang dapit. Apan midangop ang mga Israelita sa kota ni Batema.¹⁰ Nagpadala silag sulat kang Judas ug sa iyang mga igsoon nga nag-ingon: “Ang mga pagano sa among palibot naghugpong sa ilang kusog aron paglaglag kanamo.¹¹ Nangandam sila sa pagkakaran aron pagsulong sa kota diin midangop kami. Ang ilang pangulo si Timoteo.¹² Dali dayon ug luwasa kami sa ilang kamot kay nangamatay na ang kadaghanan kanamo.¹³ Gipamatay ang tanan natong kaigsoonan nga nanimuyo sa yuta ni Tobias. Gibihag ang ilang kababayan-an ug kabataan. Mokabat na sa 1,000 ka lalaki ang ilang gipamatay.”

¹⁴ Nagbasa sila niining sulata diha nga may nangabot nga laing mga sinugo gikan sa Galilea. Samtang naghatag sila sa mensahe gigisi nila ang ilang sapot.¹⁵ “Nagkahiusa ang katawhan sa Tolemaida, Tiro, Sidon ug ang tibuk paganong Galilea aron paglaglag kanamo.”

¹⁶ Pagkadungog ni Judas ug sa iyang ginsakpan niining balitaa, nagtawag sila ug dakong tigom aron hukman ang angayng buhaton alang sa nag-antos nilang kaigsoonan.¹⁷ Si Judas miadto kang Simon: “Paggilig imong ginsakpan. Adtoa ug luwasa ang atong kaigsoonan sa Galilea. Ako ug ang atong igsoon, si Jonatan, moadto sa Gilead.

¹⁸ Iyang gibiyaan ang nahibiling mga tropa ubos ni Jose anak ni Zacarias ug ni Azarias, usa ka pangulo sa katawhan aron manalipod sa yuta sa Juda.¹⁹ Iya silang gisugo: “Padayon kamo nga mangulo sa katawhan, apan ayaw unag sulnga ang mga pagano hangtod sa among pagbalik.”

²⁰ Tulo ka libo ka lalaki ang gipili alang sa kampanya ni Simon didto sa Galilea ug 8,000 ang kang Judas alang sa Gilead.²¹ Migikan si Simon padulong sa Galilea ug gipildi ang mga pagano sa daghang panagsangka.²² Gigukod niya kini hangtod sa ganghaan sa Tolemaida. Mokabat sa 3,000 ka pagano ang napukan, ug giilog ni Simon ang sakmitonon.²³ Unya, iyang gi-

• 5.1 Nagpanuko ang mga heneral sa Siria pagdawat sa kasabotan nga gipirmahan sa hari. Gipadayon nila pagpanglutos ang mga Judio nga nagpuyo sa mga kasikbit nga dapit

usahay dagko nga mga pundok. Gisugdan dayon ni Judas paglusad og kampanya aron luwason ang gihulga niyang kaigsoonan ug dalhon sila balik sa lalawigan sa Juda.

kuha ang mga Judio sa Galilea ug sa Arbata. Ingon man ang ilang kababayen-an ug kabataan ug ang tanan nilang gikuptan. Gidala sila sa Juda sa dakong kasadya.

²⁴ Niadtong higayona, si Judas Macabeo ug ang iyang igsoon nga si Jonatan mitabok sa Jordan ug mipanaw latas sa kami-ngawan sulod sa tulo ka adlaw. ²⁵ Ilang gikasugat ang mga Nabateo nga mahigalaong midawat kanila. Gisuginlan sila sa tanang nahitabo sa ilang kaigsoonan sa Gilead. ²⁶ Nagbalita sila nga adunay daghang Judio nga napriso sa Alema, Casfo, Maked ug Karnaim. Kining dapita pulos dagko ug kinotahang lungsod, kasikbit sa Bozra ug Bosor. ²⁷ Nagsugilon usab sila nga gilibotan ang mga Judio sa ubang syudad sa Gilead. Nakahukom ang mga pagano nga mosulong sa ilang mga kota sa sunod adlaw aron laglagon silang tanan nianang adlaw.

²⁸ Midali pagsimang si Judas ug ang iyang kasundalohan sa hilit nga agianan padulong sa Bozra. Giilog niya ang syudad, gipanigbas ang tanang katawan, gisakmit ang kabtangan ug giilog ang syudad. ²⁹ Mi-biya sila didto sa kagabhion ug nagpadayon sa panaw hangtod nga miabot sa kota. ³⁰ Sa kaadlawon nakita sa mga Judio pagyanghag nila ang dili maihap nga kasundalohan nga nagdalag mga hagdanan ug kahimanan sa gubat aron sulngon ug ilogon ang kota.

³¹ Nakita ni Judas nga nagsugod na silag sulong. Gikan sa syudad misulbong sa langit ang kagulyang inubanan sa singgit ug tunog sa budyong. ³² Nagkanayon siya sa iyang ginsakpan: “Makig-away ta karon tungod ug alang sa atong kaigsoonan.” ³³ Unya, gibahin niya ang tropa sa tulo ka pundok. Gidasmanang nila ang mga kaaway gikan sa likod samtang gipatunog ang budyong ug nag-ampo sila sa kusog nga tingog. ³⁴ Dihang nakamatngon ang kasundalohan ni Timoteo nga si Macabeo diay to, nangikyas sila. Apan gipuo sila ni Judas. Mokabat sa 5,000 ka kaaway ang napukan nianang adlaw.

³⁵ Gikan didto miadto si Judas sa Alema. Gisulong ug giilog niya ang syudad, gipatay ang tanang lalaki ug gisakmit ang kabtangan. Unya, gisunog ang syudad. ³⁶ Gikan didto, iyang giilog ang Casfo, Maked ug Bosor ug ang nahibiling kalungSORAN sa Gilead.

³⁷ Human niing hitaboa nagpundok si Timoteo ug bag-ong kasundalohan. Nagkampo sila atbang sa Rapon, sa pikas nga tampo sa sapa. ³⁸ Nagpadala si Judas ug mga tawo aron maniid. Unya, mibalik sila dala kining kasayoran: “Ang tanang pagano sa maong dapit nagkahiusa ubos ni Timoteo ug nakatukod silag lig-ong kasun-

dalohan. ³⁹ Nagsuhol silag mga Arabe isip mga kaabag ug nagkampo sa pikas tampo sa sapa andam pagsulong kanimo.” Miga-was si Judas aron makigsangka kanila.

⁴⁰ Nakita ni Timoteo nga nagpadulong sa sapa si Judas ug ang iyang kasundalohan. Hinunoo, namulong siya sa kapitana sa iyang mga tropa: “Kon motabok siya pag-una ug modasdas kanato dili ta makasugakod pagsu-kol. ⁴¹ Apan kon mag-ukon-ukon siya ug magkampo sa pikas nga bahin sa sapa, dan, manabok ta. Ato silang atakihon ug pildihon.”

⁴² Pag-abot ni Judas sa daplin sa sapa, iyang gipalumbay ang mga opisyal ug giingnan: “Walay si bisag kinsa nga mopabarog sa iyang tolda. Kinahanglan moataki ang tanan.”

⁴³ Mitabok si Judas pag-una padulong sa mga kaaway ug nagsunod ang iyang mga sakop. Gipildi nila ang tanang pagano kinsa nangitsa sa ilang hinagiban, ug nanago sa balaang lawak sa Karnaim. ⁴⁴ Apan giilog sa mga Judio ang syudad ug gisunog ang balaang lawak lakip ang tanan sa sulod. Nagun-ob ang Karnaim ug walay bisan usang misukol kang Judas.

⁴⁵ Gipundok ni Judas ang tanang Israelita nga taga Gilead, lakip ang tanang babaye, bata ug kabtangan. Gidala niya ang dako kaayong pundok sa Juda. ⁴⁶ Miabot sila sa Efron, lig-on ug inilang lungsod nga anaa nahimutang sa ilang agianan. Dili mahimong molibot sila niini, bisan sa tuo o wala. Napugos sila pag-agi niadtong dapita. ⁴⁷ Apan wala matugot ang mga lumolupyo ug ilang gialihag mga bato ang ganhaan. ⁴⁸ Nagpadala si Judas ug mensahe sa kalinaw nga nagkanayon: “Tugti kami nga moagi sa inyong yuta sanglit mopauli kami sa amoa. Molabay lang kami ug walay manghilabot kaninyo.” Apan wala nila buksi ang agianan.

⁴⁹ Misugo si Judas sa iyang kasundalohan aron ang matag usa mangan-dam sa iyang nahimutangan. ⁵⁰ Tuod man, nangandam silang tanan ug gisulong nila ang syudad sa tibuok adlaw ug gabii hangtod nga nahulog kini

sa ilang kamot. ⁵¹ Gipatay ang tanang lalaki sa espada. Gipaugdaw ang syudad ug giilog ang mga butang. ⁵² Unya, milabay sila sa syudad ibabaw sa mga patayng lawas. Miabot sila sa dakong patag human makatabok sa Jordan atbang sa Bet-san.

⁵³ Sa tibuok panaw walay puas ang pagdasig ni Judas sa iyang katawhan. Gipalagsik paglakaw ang naulahi hangtod nga naabot sila sa Juda. ⁵⁴ Mitungas sila sa Bukid Sion nga malipayon ug malamposon kaayo. Nagdala silag mga halad-sinunog kay nahibalik sila nga maayog lawas ug wala kawad-i bisag usa.

Napildi si Jose ug si Azarias

• ⁵⁵ Samtang didto si Judas ug si Jonatan sa yuta sa Gilead ug nagkam-po ang ilang igsoong si Simon sa Galilea atbang sa Tolemaida, ⁵⁶ si Jose nga anak ni Zacarias ug si Azarias nagmando sa kasundalohan. Pagkadungog ni Jose ug Azarias mahitungod sa bantogang mga buhat ni Judas ug ni Jonatan ug sa ilang kamaayong laki sa gubat, ⁵⁷ nagkanayon sila: “Kinahanglan usab nga maka-angkon ta og kadungganan. Busa, atong sulngon ang mga pagano nga ania sa atong palibot.”

⁵⁸ Tuod man, gimandoan nila ang kasundalohan pag-adto sa Jamnia. ⁵⁹ Apan migawas si Gorgias sa syudad kuyog ang iyang ginsakpan ug nakigsangka kanila. ⁶⁰ Napildi si Jose ug si Azarias ug gigukod sila hangtod sa utlanan sa Juda. Mokabat sa 2,000 ang mga Israelita nga napukan nianang adlaw. ⁶¹ Nag-antos ang katawhan nining dakong kapildihan kay wala man maminaw ang mga pangulo sa mga Judio kang Judas ug sa iyang kaigsoonan. Nagtoo sila nga sa kau-

galingong kaakohan makahimo sila og bantogang mga buhat. ⁶² Wala sila tugyani sa kaluwasan sa Israel.

⁶³ Gipasidunggan og dako uyamot ang maisogong Judas ug ang iyang kaigsoonan. Nahimo silang bantogan alang sa mga langyaw nga nakabati mahitungod kanila ug ⁶⁴ daghan ang nangabot aron mopahali-pay kanila.

⁶⁵ Miadto si Judas sa Negeb kuyog sa iyang mga igsoon aron makigsangka sa mga Edomita. Giilog niya ang Hebron ug ang tanan nining kabalangayan. Gilumpag nila ang mga paril ug gisunog ang mga to-reng nanalipod niini. ⁶⁶ Unya mipanaw siya sa yuta sa mga Pilisteo, latas sa Marisa. ⁶⁷ Nianang adlaw pipila ka pari, nga buot magpakita nga isog sila, nangapukan tungod sa pagpasagad nilag sulong sa kaa-way. ⁶⁸ Gikan didto miadto si Judas sa Asdod, yuta sa mga Pilisteo. Gigun-ob niya ang ilang mga altar, gisunog ang mga estatwa sa mga diyosdiyos, gikuha ang mga butang sa syudad unya, mibalik siya sa Juda.

Ang ulahing mga adlaw ni Antioko Epifanes

6 • ¹ Samtang nagpanaw si Hari Antioko sa ibabaw nga bahin sa Persia nakadawat siyag balita mahitungod sa syudad nga gibantog sa plata ug bulawan nga ginganlag Elimaida. ² Ilang gitagoan ang mga bulawang taming, kotamaya, ug mga hinagiban nga gibiyaan sa hari sa Macedonia nga si Alejandro, anak ni Felipe, ang unang hari sa mga Griyego. Atua kini sa adunahang templo sa ilang syudad. ³ Miadto si Antioko, apan sa nasayran na nila ang iyang katuyoan, gisugat siya sa mga lumolupyo nga sangkap sa mga hinagiban. Mao nga napakyas ang iyang tinguha pag-iilog sa syudad. ⁴ Mibalik siya sa nga puno sa kalagot batok sa Babilonia.

⁵ Samtang didto pa siya sa Persia gikataho kaniya nga napildi ang kasundalohan nga gipadala sa Juda. Gisuginlan siya ⁶ nga bisag miadto si Lisis kuyog ang lig-ong kasundalohan, napugos siya pag-ikyas atubangan sa mga Judio. Nalig-on sila tungod sa mga hinagiban ug sa uban pang butang nga nailog sa kanait nga kasundalohan. ⁷ Nabalita-an usab niya nga gigun-ob sa mga Judio ang talamayong diyosdiyos nga iyang gipatukod ibabaw sa altar sa Jerusalem. Ilang gitukod pag-usab ang paril sa templo sama kataas sa kaniadto,

• 55. Ang gubat nagpadayon uban sa ka-daogan ug kaparotan. Gipaklaro sa Biblia ang hinungdan sa ilang kapildihan: kay daghang pangulo nila nga personal interes ang nagpa-luyo sa ilang lihok.

• 6.1 Ang kataposang mga adlaw ni Antioko Epifanes panig-ingnan sa kamatayon sa manglulutos. Laing istorya bahin ini ang mabasa sa 2 Mac 9.

ug gikotahan ang syudad sa Bet-sur.

⁸ Pagkasayod niya niining mga butanga, nalisang siya ug nasamok pag-ayo. Nasa-kit siya ug naguol kay wala man mahitabo ang mga butang sumala sa iyang mga laraw. ⁹ Busa, gidaog siya sa dili matukib nga kahingawa sulod sa daghang mga adlaw. Iyang gibati nga himalasyon na siya, ¹⁰ busa, gitawag niya ang kahigalaan ug giingnan: “Ang pagkatulog layo na sa akong mata ug gidaog ako sa akong kahingawa. ¹¹ Walay puas ang akong pagpangutana nganong miabot kanako ang maong kasakit, ako nga manggihatagon ug nahigugma pag-ayo sa diha pa ako sa gahom. Karon nawad-an akog kadasig.

¹² Nahinumdom ako karon sa kadaot nga akong nahimo sa Jerusalem. Ang mga sudlanang bulawan ug plata nga gikawat, ang mga lumolupyong sa Juda nga gipapatay sa walay igong hinungdan. ¹³ Nasayod na ako karon nga tungod niini miabot kanako ang mga katalagman ug himalasyon na ako tungod sa kaguol nga ania ako sa yutang langyaw.” ¹⁴ Gitawag sa hari si Felipe, usa sa iyang mga higala ug gitudlo nga tigdumala sa tibuk niyang gingharian. ¹⁵ Dihang gihatag na sa hari ang korona, kupo ug ang singsing pangtatak, uban ang katungdanan pagtudlo sa iyang anak, si Antioko, ug sa pag-andam kaniya sa trono, ¹⁶ namatay si Antioko sa tuig 149. ¹⁷ Pagkasayod ni Lusias sa kamatayan sa hari, dihadiha gibalita niya nga si Antioko, ang anak sa hari, mopuli sa trono. Si Lusias mismo ang nagmatuto kaniya sukad sa iyang pagkabata ug gihinganlan siyang Eupator.

Panaw ni Antioko V

¹⁸ Gialihan sa mga lalaki sa kota ang mga Israelita sa palibot sa templo ug gibuhatan ug kadaotan sa tanang higayon sa ngalan sa mga pagano. ¹⁹ Busa, nakahukom si Judas paglaglag kanila. ²⁰ Gipundok niya ang tibuk katawhan aron libotan ang mga kaaway. Tuod man, napundok ang mga tropa ug giliyokan ang kota. Nagtukod silag mga plataporma ug mga igdudumbol nga magsukad dinhi. Kining tanan nahitabo sa tuig 150. ²¹ Apan nakaipsot ang pipila ug uban sa maluibong Israelita ²² nangadto sila sa hari aron mosumbong: “Kanus-a man ka mohatag kanamo sa kaangayan ug manimalos alang sa among kagsoonan?” ²³ Midapig kami sa imong amahan, mituman sa iyang kasugoan ug nagsunod sa iyang mga balaod. ²⁴ Ang gisangpotan mao nga gilibotan karon ang kota sa amo mismong katawhan ug gipa-

kasama kami nga langyaw. Kaming tanan nga nasakpan gipamatay ug gilog ang among kabtangan. ²⁵ Nakig-away sila dili lang batok kanamo kon dili, batok sa kanait nga kayutanan.

²⁶ Pagkakaran, nagkampo sila atbang sa kota nga atua sa Jerusalem aron ilogon kini. Ilang gilig-on ang templo ug ang syudad sa Bet-sur. ²⁷ Kon karon dili ka pa molihok, maghimo silag labaw pa niining mga butanga ug unya, dili ka na makapugong kanila.”

²⁸ Dihang nakadungog ang hari niining balitaa nasuko kaayo siya. Iyang gipatawag ang tanan niyang higala, ang mga heneral sa kasundalohan ug pangulo sa kabalyeriya. ²⁹ Nanguha siyang sinuholang mga tropa gikan sa nagkalainlaing gingharian ug mga isla sa kadagatan. ³⁰ Mikabat sa 100,000 ang naglakaw, 20,000 ang nangabay ug 32,000 ka elepante ang giban-say alang sa gubat – ang kinatibuk-ang kusog sa iyang kasundalohan. ³¹ Miabot sila agi sa Idumea. Ilang gilibotan ug gisulong ang Bet-sur sulod sa pipila ka adlaw ginamit ang mga igdudumbol. Apan nakig-asdang ang gilibotan, gisunog ang ilang kasangkapan ug maisogon silang mipadayan pagsukol.

Gubat sa Bet-Zacarias

• ³² Unya, mihunong pagpakig-away si Judas sa kota ug nagkampo siya sa Bet-Zacarias atbang sa kampo sa hari. ³³ Sa buntag, mibangon ug sayo ang hari. Ang iyang kasundalohan mapangahason kaayong misubay sa dalan padulong sa Bet-Zacarias. Nangandam ang mga tropa alang sa gubat ug gipatunog ang mga bud-yong.

³⁴ Gipakitaan nila ug dugus sa ubas ug mulberi ang mga elepante nga mopalagsik kanila sa gubat, ³⁵ ug giapod-apod kini sa mga batalyon. 1,000 ka lalaki ang nagsul-ob ug taming, kalo nga tumbaga, ug naglumbay sa kilid sa matag elepante. ³⁶ Nag-una sa matag elepante ang piniling 500 ka sundalo nga nagkabayo. Gimandoan sila nga dili mobulag. ³⁷ Matag elepante gipaangayan ug lig-ong tore nga ka-

• 32. Gisulong pag-usab ang Palestina ug sa ilang panagsangka sa Bet-Zacarias, ang kasundalohan ni Judas nga lupig ug gidaghanon sa

hari, miatras sa panggubatan. Apan paglabaw sa duha ka tuig, nakig-areglo ang hari ug mihatag ug kagawasan sa pagfoo sa mga Judio.

hoy ug gihiktan sa mga tinabas nga panit. Duna kini upat ka manggugubat apil ang tigmaneho.

³⁸ Gipahiluna sa tuo ug sa walang kilid sa kasundalohan ang nahibilin nga nagkabayo aron magsamok-samok sa mga kaaway ug manalipod sa mga batalyon. ³⁹ Pagdan-ag sa adlaw diha sa mga taming nga bulawan ug tumbaga, mikidlap ug misilaw ang kabukiran sama sa nagdilaab nga kalayo. ⁴⁰ Gikatag ang kasundalohan sa hari diin ang usa ka bahin didto sa kabukiran ug ang uban sa kapatagan. Nagpadayon ang tibuk kasundalohan nga masaligon ug husay. ⁴¹ Mikurog ang mga Judio pagkadungog sa kayagaw nga nahimo niining dako nga pundok tungod sa mga tunob ug sa kinagilkil sa ilang hinagiban. Hilabihan kadako ug kagamhanang kasundalohan.

⁴² Bisan pa niana mipadayon si Judas ug ang iyang kasundalohan aron makigsangka kanila. Mokabat sa 600 ka sundalo sa hari ang nangamatay. ⁴³ Si Eleazer nga gitawag og Avaran nakakita nga adunay usa sa mga hayop nga gipanalipdan og taming labaw kay sa uban. Nagtoo siya nga mao kadto ang gigamit sa hari. ⁴⁴ Aron maluwag ang iyang katawhan gisakripisyo niya ang kaugalingon; tungod niana nakaangkon siyag dungog. ⁴⁵ Maisogon siyang midasmag sa maong hayop taliwala sa batalyon. Gipamatay ang mga tawo sa tuo ug wala, gipatibulaag ang mga kaaway sa isig ka kilid diha sa iyang atubangan. ⁴⁶ Pag-abot niya sa nahimutangan sa elepante misibog siya sa ubos ug gidunggab ang tiyan. Nadat-ogan siya sa pagkalusno sa elepante ug namatay siya gilayon.

⁴⁷ Nakamatngon hinuon ang mga

Judio sa makalilisang nga gahom sa kasundalohan sa hari ug sa ilang kaisog. Busa, nanibog sila atubangan sa mga kaaway. ⁴⁸ Miadto sa Jerusalem ang mga tropa sa hari aron maapsan sila ug nagkampo ang hari sa Juda palibot sa Bukid Sion. ⁴⁹ Nakigsabotsabot siya sa katawhan sa Bet-sur nga milalin sa syudad kay wala na silay pagkaon aron ipadayon ang pakig-asdang. Tuig man to sa pahulay alang sa kayutaan. ⁵⁰ Giilog sa hari ang Bet-sur ug nagkampo siya didto aron magbantay niini.

⁵¹ Sulod sa dugay nga panahon, nagkampo siya atubangan sa templo. Nagpahimutang siyag plataporma nga lothanganan, igdudumbol, labayanan og kalayo, palagpotanan sa pana ug tirador. ⁵² Nagtukod usab ang tigpanalipod og mga makina sa gubat sama sa gibuhat sa mga nanulong ug nagtigi sila sa dugay nga panahon. ⁵³ Apan wala silay ghipos nga pagkaon kay ikapito man to nga tuig, gawas pa, natiti gayod ang ilang gitigom tungod sa mga Israelita nga gikan sa paganong kayutaan nga nangabot sa Juda. ⁵⁴ Dyotay ra kaayo ang mga lalaki nga nahibilin sa templo tungod sa gutom. Nagkatibulaag ang uban.

Nagtugot ang hari sa kagawasan sa relihiyon

• ⁵⁵ Nianang mga higayona, si Felipe nga gitugyanan ni Hari Antioko sa buhi pa siya aron magtudlo sa iyang anak nga si Antioko pangandam paglingkod sa trono, ⁵⁶ mibalik gikan sa Persia ug Media uban sa kasundalohan nga mikuyog sa hari niadtong mga dapita. Naglaraw siya pag-ilog sa gahom. ⁵⁷ Kini ang hinungdan nga nagdali si Lisias paghatag sa sugo nga mopahawa sila didto. Gisultihan niya ang hari, ang mga heneral sa kasun-

• 55. Wala damh, nga sa mubo rang panahon, ang pakig-away nahunong, ug gihatagag katungod ang mga Judio pagbansay sa ilang tinoohan (6:59). Ang mapangahasong pakig-

away sa pipila ra ka bayani, nakahimog dakong kausaban sa kasaysayan sa nasod sa mga Judio.

dalohan ug ang mga sundalo: “Matag adlaw nawad-an tag kusog. Nakulang-an ta sa pagkaon ug ang dapit nga atong gilibotan lig-on kaayo. Dugang pa niana, wala na ta makahatag sa hustong pagtagad sa kalihokan sa atong gingharian. ⁵⁸ Busa, atong itanyag niining mga tawhana ang panaghigalaay ug makigsabutsabot ta kanila ug sa ilang nasod. ⁵⁹ Ato silang tugtan pagkinabuhi sumala sa ilang nabatasan kaniadto. Nahitabo kining tanan dihang gisanta nato ang ilang balaod ug mialsa sila agig panalipod.

⁶⁰ Nakapahimuot sa hari ug sa mga heneral kining mga pulonga. ⁶¹ Busa, nagpadala ang hari og sinugo aron makigsabutsabot sa mga Judio, ug gidawat siya.

Dihang nakahimo na sa panumpa ang hari ug mga heneral, migawas ang mga Judio gikan sa kota. ⁶² Unya, mitungas ang hari sa Bukid Sion. Pagkakita niya sa ilang panalipod, wala niya tumana ang iyang panumpa. Hinunoo, nagmando siya nga lumpagon ang naglibot nga paril ⁶³ ug nagdalig biya aron pagbalik sa Antioquia. Hiabtan niya si Felipe, ang nagmando sa syudad. Busa, nakig-away siya ug iya kining nailog.

7 ¹ Sa tuig 151, si Demetrio, ang anak ni Seleuco miikyasa sa Roma. Milawig siya kuyog ang pipila ka lalaki ug midunggo sa usa ka pantalan sa gingharian diin gipaila niya ang kaugalingon isip hari. ² Pagsulod niya sa gingharian sa iyang kagikanan, gidakop sa kasundalohan si Antioko ug si Lusias aron itugyan kang Demetrio. ³ Human niya kini madungog, nagkanyon siya: “Dili ko gustong makita ang ilang nawong.” ⁴ Busa, gipatay sila sa kasundalohan ug gikuha ni Demetrio ang trono.

⁵ Miduol dayon kaniya ang tanang Israelita nga walay relihiyon ni balaod, pinangulohan ni Alcimo, tawong nagtinguha nga mahimong pangulong

pari. ⁶ Gipasanginlan nila ang ilang kaugalingong katawhan atubangan sa hari: “Gipatay ni Judas ug sa kaigsoonan ang tanan nimong higala ug gipalagpot kami sa among yuta. ⁷ Ipadala ang usa sa imong kasaligang higala aron makita niya ang kadaot nga gipahamtang kanamo ug sa among probinsya nga iyaha sa hari. Pasiloti ang tanang midapig kanila.”

Panaw ni Bakides ug Nicanor

⁸ Gipili sa hari si Bakides, usa sa iyang higala ug inila nga tawo sa gingharian isip gobernador sa kasadpang probinsya sa Eufrates. ⁹ Gipakuyog usab niya si Alcimo, ang gitudlo nga pangulong pari ug gimandoan pagsilot sa mga Israelita.

¹⁰ Mibiya sila uban sa dakong kasundalohan. Pag-abot nila sa Juda, nagpadala silag mga sinugo kang Judas ug sa iyang mga igsoon aron kunohay makigsabot alang sa kalinaw. ¹¹ Apan ang mga Judio, nga nasayod nga miabot sila kuyog sa gamhanang kasundalohan wala mosalig kanila.

¹² Hinunoo, usa ka grupo sa mga magtutudlo sa Balaod mipaila sa kaugalingon kang Alcimo ug Bakides aron makakita og kasulbaran nga kahimut-an sa tanan. ¹³ Kining mga tawhana gikan sa grupo sa Asideo, ang unang nagtinguhag kalinaw alang sa Israel. ¹⁴ Ang ilang katarongan: “Usa ka tawo sa han-ay ni Aaron miabot dinhi uban sa kasundalohan. Dili kaduhaduhaan nga makataronganon ang iyang pagpakigsabotsabot kanato.” ¹⁵ Dugang pa, nagpadala si Bakides og mahigalaong mensahe ug gipasaligan sila ubos sa panumpa: “Dili namo tinguha ang pagpanghilibot kaninyo, ug sa inyong kahigalaan.” ¹⁶ Mitoo sila. Apan gidakop niya ang 60 nila ka kauban ug gipatay nianang adlaw. Sumala sa Kasulatan: ¹⁷ *Gikatag nila ang patayang lawas sa imong mga santos libot sa Jerusalem ug gipaagas ang ilang dugo ug walay*

bisag usa nga nakalubong kanila.

¹⁸Mikurog ang tibuk katawhan sa tumang kahadlok. Nagkanayon sila: “Daotan kining mga tawhana ug malimbongon kay ilang gilapas ang gihi-mong kasabotan nga gipanumpa-an.”

¹⁹Mibiya si Bakides sa Jerusalem ug nagkampo sa Bet-sur. Naghatag siyag kasugoan didto nga dakpon ang daghang inilang tawo nga mitalikod kaniya ingon man ang pipila sa katawhan. Gipaputlan sila sa ulo ug gilabay sa lawom nga bung-aw.

²⁰Unya, gitugyan niya ang probinsya sa kamot ni Alcimo. Nagbilin siyag kasundalohan nga motabang kaniya ug mibalik siya sa hari. ²¹Nanlimbasog si Alcimo nga ilhon sa mga Israelita isip pangulong pari. ²²Miabin kaniya kadtong nagsamuksamok sa katawhan. Nahimo silang mga hawod sa yuta sa Juda nga naghimo ug dakong kadaot sa mga Israelita.

²³Nakita ni Judas nga dakong hulga sa Israel si Alcimo ug ang iyang ginsakpan kay sa mga pagano kani-ado. ²⁴Busa, misuroy siya sa tibuk Juda aron pabarogon ang kaangayan nga gipanamastamasan sa mga mabudhion, ug santanon ang ilang paglibutlibot sa kayutaan.

²⁵Nakaamgo si Alcimo nga mas lig-on si Judas ug ang iyang mga sakop ug dili siya makasukol. Busa, mibalik siya sa hari ug gipasanginlan sila og bug-at nga kalapasan. ²⁶Unya, gipadala sa hari si Nicanor, bantogan niyang heneral ug inila nga kaaway sa Israel. Ang iyang katuyoan mao ang paglaglag sa mga Israelita.

²⁷Miabot si Nicanor sa Jerusalem kuyog ang dakong kasundalohan. Nagpadala siyag bakak nga mensahe sa pakighigalaay kang Judas ug sa iyang mga igsoon. Nagkanayon kini: ²⁸“Sa makausa pa, dili ta magsugod isip kaaway. Moanha ako kuyog ang pipila ka lalaki aron makig-atubang kanimo isip higala.”

²⁹Tuod man, mianha siya kang

Judas ug malinawon silang naghimatay sa usag-usa. Apan nangandam diay ang kaaway pagdakop kang Judas. Gisuginlan si Judas nga dunay daotang tinguha si Nicanor sa iyang pag-anha. ³⁰Busa, mipahilayo siya kang Nicanor aron dili sila magkita pag-usab. ³¹Dihang nakamatikod si Nicanor nga nahibaw-an ang iyang laraw gipangita niya si Judas, ining hi-gayona, aron makig-away kaniya. Hipalغان niya si Judas duol sa Caparsalama. ³²Mokabat sa 500 ang nangamatay sa ginsakpan ni Nicanor ug nanglayas ang uban sa syudad ni David.

Gipildi si Nicanor

³³Human niini, mitungas si Nicanor sa Bukid sa Sion. Migawas sa templo ang pipila ka pari aron makighimat kaniya nga malinawon. Ilang gipakita kaniya ang sakripisyo nga gihalad alang sa hari. ³⁴Apan gibiyabiy sila, gitamay ug gibugabugalan. ³⁵Maisogon kaayong nanganti: “Kon dili ninyo itugyan si Judas sa akong kamot karon dayon, mobalik ako dinhi ug sunogon ko kining templo human ko siya patya.” Unya, mitalikod siya nga nasuko pag-ayo.

³⁶Misulod ang mga pari sa templo ug nagbarog nga naghilak atubangan sa altar ug sa santwaryo. Nagkanayon sila: ³⁷“Gipili mo Ginoo, kining Balaya aron masang-pit ang imong ngalan ug aron mahimong balay sa pag-ampo ug pangamuyo alang sa imong katawhan. ³⁸Panimasli kining tawhana ug ang iyang kasundalohan. Pasagdi nga mamatay sila sa espada. Hinumdumi ang ilang pagbugalbugal ug ayaw langaya ang pagsilot kanila.”

³⁹Mibiya si Nicanor sa Jerusalem ug nagkampo sa Bet-horon diin miuban kaniya ang kasundalohan sa Siria. ⁴⁰Adtong tungora, nagkampo si Judas sa Adasa kuyog ang 3,000 ka lalaki. Nag-ampo sila: ⁴¹“Ginoo, dihang gibugabugalan ka sa mga sinugo sa hari sa Asiria, miabot ang imong anghel ug gipatay ang 185,000 sa iyang ginsakpan. ⁴²Busa, buntoga karon kining kasundalohan sa among atubangan. Sa ingon, masayod ang tanan nga kini si Nicanor nanamastamas sa imong templo. Hukmi siya sumala sa iyang kadaotan.”

⁴³Nagkasangka ang duha ka pundok sa ika-13 sa bulan sa Adar. Ang kasundalohan ni Nicanor mismo ang unang napukan sa panagsangka. ⁴⁴Pagkakita sa iyang tropa nga patay na siya, giitsa nila ang

ilang hinagiban ug nanglayas. ⁴⁵ Gigukod sila sa mga Judio baleg usa ka adlaw nga panaw gikan sa Adasa hangtod sa ganghaan sa Gazara. Samtang nagsunod sila, gipatunog usab ang budyong. ⁴⁶ Nanggawas ang katawhan gikan sa tanang kanait nga kabalangayan sa Juda ug gilipotang mga layas nga ilang gipugos pagpabalik aron manalipod sa ilang kinabuhi. Namatay ang tanan sa espada. Walay usa nga nahibiliin.

⁴⁷ Unya, giilog sa mga Judio ang kabtangan. Giputol ang ulo ni Nicanor ingon man ang tuo niyang buktion nga sa dakong garbo iyang gituyhad kaniadto. Gibitay kini sa agianan padulong sa Jerusalem aron makit-an sa tanan. ⁴⁸ Nalipay pag-ayo ang katawhan ⁴⁹ ug ilang gisaulog ang maong kadaogan matag tuig sa ika-13 sa bulan sa Adar. ⁵⁰ Nakaangkon og kalinaw ang yuta sa Juda sa mubo lang nga panahon.

Pakig-abin sa mga Romano

8 • ¹ Niadtong higayona, gibalitaan si Judas bahin sa mga Romano. Gisuginglan siya nga isog makig-away ang mga Romano ug nagbaton silag maayong kabubut-on alang sa tanan nilang kaabin. Nagtanyag silag panaghigalaay sa tanang moduol kanila, ² ug lig-on silang kauban sa gubat.

Gisinginlan siya sa ilang panagsangka ug sa ilang kuyawng binuhatan sa taga Galia nga gibuntog nila ug gipugos pagpabayad sa buhis, ³ sa tanan nilang gibuhut sa Espania aron maila ang mga mina sa plata ug bulawan; ⁴ giunsa nila pagbuntog kadong yutaa pinaagi sa pangutok ug paglahutay bisag layo kaayo sila sa kaugalingon nilang yuta. Ila usab nga nasayran kon giunsa nila pagpildi ang mga hari nga gikan sa kinatumyan sa kalibotan nanganha aron mosulong, giunsa sila pagbuntog ug pagdugmok. Gani, adunay uban nga nagbayad kanila sa tinuig nga buhis.

⁵ Gipildi ug giulipon si Felipe ug si Perseo, mga hari sa Macedonia ug uban pang nakigbatok kanila. ⁶ Naparot nila si Antioko nga bantogan, ang hari sa Asia, nga nakigsangka sa mga Romano nga may

120 ka elepante, kasundalohang nagkabayo, karwahe ug lig-ong kasundalohan. Apan napildi siya ug nahulog sa ilang kamot. ⁷ Napugos siya ug ang iyang sumusunod sa pagbayad ug dakong kantidad sa buhis, pagtugyan sa mga bihag, pagbiya sa ilang mga maayong probinsya. ⁸ Sama sa India, Media ug Lydia nga gihatag sa mga Romano kang Hari Eumenes. ⁹ Naglaraw ang mga Griyego pag-anha ug pagbuntog sa mga Romano. ¹⁰ Apan pagkabati niini sa mga Romano nagpadala sila og usa ka heneral batok kanila. Gipatay nila ang daghang Griyego, gikuha ang ilang kababayan-an ug kabataan, gigun-ob ang ilang kota. Hangtod niining adlaw mga ulipon gihapon sila.

¹¹ Sa samang paagi, gigun-ob ug giulipon nila ang ubang kanasoran ug kapuloan ingon man ang pipila nga nakigsangka kanila. ¹² Apan kasagaran nagpabilin sila nga matinuoron sa ilang mga kaabin ug sa misalig kanila. Tinuod nga gamhanan ang mga Romano. Ilang gibuntog ang mga gingharian bisan diing dapita ug nahadlok kanila ang tanang nakadungog sa ilang ngalan. ¹³ Ilang gitudlo nga mga hari ang ilang nagustohan ug gipalagpot ang wala.

¹⁴ Apan bisan pa niining tanan, walay bisag usa kanila nga nagpapurongpurong sa kaugalingon o nagbisti isip hari aron ipataas. ¹⁵ Nagmugna silag usa ka senado nga adunay 320 ka lalaki. Sila ang nagtimbang-timbang sa inadlawng gimbuhaton mahitungod sa kaayohan sa katawhan ug sa pagpadayon sa kahusay. ¹⁶ Matag tuig magpili silag usa ka tawo nga modumala kanila ug magmando sa gingharian. Ang tanan nagtahod kaniya nga walay kasina o katahap.

¹⁷ Busa, gipadala ni Judas si Eupolemo, ang anak ni Juan, ug si Jason, anak ni Eleazar, sa Roma. Gitugyanan sila sa misyon paghimo og kasabotan sa panaghigalaay sa mga Romano. ¹⁸ Naglaom si Judas nga niining paagiha makalingkawas ang mga Israelita sa pagkadinaugdaog ug pagkaulipon sa mga Griyego.

¹⁹ Nangadto sa Roma ang mga tinugyanan ni Judas ug miabot human sa dugay nga panahon. Pagsulod nila sa Senado mi-

• **8.1** Gihingusan sa mga propeta pag-ingon nga ang katawhang Judio, katawhan man sa Diyos busa, kinahanglang mosalig sila sa Diyos ug dili mangayog panabang sa uban. Ang pagpakig-alyansa sa paganong mga nasod nagpasabot og kakulang sa pagsalig sa Diyos. Lahi ang panghunahuna ni Judas, nakig-alyansa hinuon siya sa mga Romano.

Ang una nilang kadaogan naghatag nilag dakong paglaom. Sukad sa ilang pagkabihag wala na maangkon pagbalik sa mga Judio ang ilang kaugalingnan; si Judas ug iyang kauban, naghunahuna nga panahon na ni nga bangon

non pag-usab ang karaang gingharian ni David ug Solomon.

Dako kaayog paghangop si Judas sa kagamhanang Romano, ug naghunahuna siya nga ang ilang panabang makapabangon pag-usab sa gingharian ni David.

Apan wala masayop ang mga propeta: kad-tong mangita sa gingharian sa Diyos kinahanglan nga dili magsalig sa mga dato ug gamhanan. Ang mga Romanhon nga gidayeg pag-ayo ni Judas, nahimong kaaway nila. Ug paglabay sa duha sa siglo, sa panahon ni Jesus, ilang gibungkag ang nasod sa mga Judio.

ingon sila sa asembleya: ²⁰“Gipadala kami dinhi ni Judas Macabeo, sa iyang kaigsoonan ug sa tibuk katawhan sa Israel aron hikayon ang kasabotan sa kalinaw uban kaninyo ug aron isipon kaming usa sa inyong kaabin ug higala.” ²¹Miuyon ang mga Romano sa maong tanyag. ²²Kini ang kopya sa sulat nga gihimo sa mga tablang tumbaga nga gipadala sa Jerusalem isip handomanan sa kalinaw ug panag-abin.

²³“Hinaot nga anaa kanunay sa maayong kamot ang mga Romano ug ang katawhang Judio sa dagat ug sa kayutaan. Hinaot nga mahilayo kanila ang espada ug ang mga kaaway. ²⁴Kon ugaling adunay gubat nga mouna sa mga Romano o kang bisag kinsa sa iyang mga kaabin sa bisag diing dapit sa iyang gingharian, sumala sa gitugot sa kahigayonan, ²⁵ang nasod nga Judio hingpit nga moapil sa maong pakigsangka. ²⁶Ang mga Judio dili mohatag sa mga kaaway og trigo o hinagiban, o salapi o barko sumala unya sa Romanong hukom. Kinahanglan nga tumanon ang ilang katungdanan nga walay bayad.

²⁷Sa samang paagi, kon ugaling atakihon ang nasod nga Judio, ang mga Romano mopaluyo kaniya ug makigsangka sa kinasingkasing sumala sa itugot sa hi-gayon. ²⁸Dili usab modawat ang mga Romanong kaabin sa trigo o mga hinagiban, o salapi o mga barko sumala sa Romanong hukom. Hinunoo, motuman gayod ang mga Romano sa ilang katungdanan nga walay panikas. ²⁹Pinaagi niining kasabotan, gihan-ay sa mga Romano ang ilang pakig-abin sa nasod nga Judio.

³⁰Kon sa kapulihay usa kanila dunay buot idugang o papason, buhaton lang kini human sa panagsabot sa isig ka bahin unya, ang gidugang o gipapas tumanon gayod.

³¹Mahitungod sa mga kadaot nga nahimo ni Hari Demetrio sa mga Judio, amo na siyang gisulatan sa mosunod: “Nganong sama niana kabug-at ang yugo nga imong gipatong sa mga Judio, nga among higala ug kaabin?” ³²Kon aduna pa silay mulo batak kaninyo, among panalipdan ang ilang katungod ug atakihon ka namo sa dagat ug sa yuta.”

Kamatayon ni Judas Macabeo

9¹ Dihang gipahibalo si Demetrio sa kamatayon ni Nicanor ug sa

kapildihan sa iyang kasundalohan, iyang gipadala pagbalik si Bakides ug si Alcimo sa Juda kuyog ang labing maayong mga tropa sa iyang kasundalohan. ²Didto sila moagi sa dalan padulong sa Galilea ug gilibotan ang syudad sa Mesalot dapit sa Arbela nga ilang giilog ug daghan ang gipatay. ³Sa unang bulan sa tuig 152, nagkampo sila atubangan sa Jerusalem. ⁴Gikan didto mipanaw ang 20,000 ka sundalo sa impanteriya, ug 2,000 nga mga sundalong nagkabayo padulong sa Berea. ⁵Nagkampo usab si Judas sa Elasa uban ang 3,000 nga piniling kasundalohan. ⁶Pagkakita nila sa mga kaaway nga hilabihan kadaghan, mikurog sila sa kahadlok. Daghan ang miikyasa sa kampo ug 800 na lang ang nahibilin. ⁷Nakita ni Judas ang pagkatibulaag sa iyang kasundalohan ug nahugno siya. Nagkaduol na ang panagsangka ug wala siyay panahon pagpundok kanila. ⁸Apan bisan pa sa iyang gibati, naningkamot siya kutob sa mahimo aron madasig ang nagpabilin: “Makigsangka ta sa atong mga kaaway. Aduna pay purohan nga ato silang mapildi.”

⁹Misulay sila pagsugyot nga dili mopadayon: “Wala na tay mahimo sa pagkakaran gawas sa pagluwas sa kagalingon. Mobalik ra unya ta uban sa atong kaigsoonan aron makigsangka. Karon dyotay ra ta kaayo.” ¹⁰Apan mitubag si Judas: “Dili motugot ang Diyos nga ato silang atrasan. Kon ugaling moabot na ang atong panahon, dan, magpakamatay ta isip mga tawong may kaisog, walay mansa ang atong kadungganan alang sa atong kaigsoonan.”

¹¹Migawas na sa ilang kampo ang kasundalohan ni Bakides samtang

• 9.1 Gisaysay dinhi ang makapatandog nga istorya sa kamatayon ni Judas. Namatay siya uban sa hamili niyang pagtoo ug sa bayanihon niyang mga buhat. Sama sa daghang Judio “naglaom siya sa pagbalik sa Israel” ug namatay siya ining maong paglaom.

Makita diha niya ang grasya sa Diyos ining sayo niyang kamatayon. Ang dalan nga iyang gisugdan gumikan ining iyang pagtoo misangko sa pagpamolitika sa iyang mga sumusunod ug sa hugaw nilang binuhatan tungod sa kaha-kog sa gahom.

nagpabilin ang mga Judio sa ilang nahimutangan aron makigsangka. Gibahin sa duha ang kasundalohang nagkabayo. Sa unang lumbay, nag-una ang mga hanas sa gubat, nagsunod ang nagdalag mga pana ug ang nagdalag mga tirador. Didto si Bakides sa tuong bahin. Pagtingog sa budyong miabanti ang grupo sa isig ka kilid. Gipatingog usab sa mga Judio ang ilang mga budyong. ¹³ Milinog ang yuta tungod sa kabanha sa kasundalohan ug misunod ang gubat nga milungtad og usa ka adlaw.

¹⁴ Nakita ni Judas nga ang kinadakang kusog ni Bakides ug sa iyang kasundalohan anaa sa tuong bahin. Mikuyog kaniya ang labing isog nga mga Israelita. ¹⁵ Gibuntog nila ang tuong bahin sa kaaway ug gigukod ngadto sa kabungtoran. ¹⁶ Apan pagkakita sa pundok nga didto sa walang bahin nga napildi na ang tuong bahin, ilang gidasmagan si Judas ug ang iyang ginsakpan sa likod. ¹⁷ Walay hunong ang ilang panagsangka ug daghang napukan sa isig ka pundok. ¹⁸ Namatay usab si Judas ug miikyas ang nahibulin.

¹⁹ Gikuha ni Jonatan ug Simon ang ilang igsoon ug gilubong sa Modin sa lubnganan sa ilang kagikanan. ²⁰ Nagbangotan ang tibuk katawhan sa Israel ug nagbakho sa daghang mga adlaw tungod kaniya. Gibalikbalik nila kining pagminatay: ²¹ “Giunsa ba pagkapukan sa bayani nga nagluwas sa Israel!”

²² Wala masulat ang uban pang binuhatan ni Judas. Ang iyang pagpakig-away, kadaogan ug ang iyang kabayani tungod sa kadaghan niini.

Mipuli ni Judas si Jonatan

- ²³ Human sa kamatayon ni Judas mi-

tungha pag-usab ang mabudhion sa tibuk kayutaan sa Israel ug nagmaisogon na ang daotan. ²⁴ Naatol usab nga adunay dakong gutom ug midapig na kanila ang katawhan. ²⁵ Nagpili si Bakides og mabudhiong kalakin-an nga iyang gihimo nga agalon sa kayutaan. ²⁶ Gisubay ug gipangita nila ang tanang higala ug dumadapig ni Judas ug gidala atubangan ni Bakides nga misilot ug mipakaulaw kanila sa dili maihap nga pagagi. ²⁷ Makailisang kining pagsulay sa Israel nga wala pa nila masinati sukad sa pagkawala sa mga propeta.

²⁸ Busa, nagtigom ang kahigalaan ni Judas. Giingnan nila si Jonatan: ²⁹ “Sukad mamatay ang imong igsoong si Judas, wala pa kami makakita og sama kaniya. Siya unta ang mangulo sa kalihokan pagpakigibatok sa kaaway, ni Bakides ug sa tanang kaaway sa atong nasod. ³⁰ Karon gipili ka namo nga mopuli kaniya isip pangulo ug modala kanamo sa mga gubat.” Sugod adtong adlaw, ³¹ gidawat ug nangulo si Jonatan; mipuli siya sa igsoong si Judas.

³² Pagkabati ni Bakides, naglaraw siya pagpatay kang Jonatan. ³³ Apan gibalitaan si Jonatan mahitungod niini. Busa, mikagiw siya sa kamingawan sa Tekoa, uban sa iyang igsoong si Simon ug ang mga sumusunod. Nagkampo sila sa linaw sa Asfar. ³⁴ Nahibaw-an kini ni Bakides sa Adlaw sa Pahulay. Kuyog sa tibuk niyang kasundalohan mitabok siya sa Jordan.

³⁵ Unya, gipadala ni Jonatan ang iyang igsoong si Juan isip tinugyanan sa katawhan aron hangyoon ang ilang kahigalaang mga Nabatos nga hiposon una ang nagbuntaog nilang mga bantal.

³⁶ Apan gibihag si Juan sa mga anak ni Yambri ug sa taga Medeba ug gikuha ang tanan niyang dala ug miibiya sila. ³⁷ Human niini, gisuginlan si Jonatan ug ang iyang igsoong si Simon nga ang taga Yambri nagsaulog sa usa ka solemngeng kasal. Ilang abyan ang pangasaw-onon nga anak sa usa ka bantogang tawo sa Canaan gikan sa Nadabat.

³⁸ Mibalik sa panumdoman sa duha ang kamatayon sa ilang igsoong si Juan busa, mitungas sila ug nagtago ubos sa kabukiran. ³⁹ Wala madugay nadungog nila ang gahob sa mga tingog ug nakita nila ang nagbuntaog nga mga bantal sa taliwala. Migawas ang pamanhonon, ang iyang kahigalaan ug kaigsoonan aron pagtagbo sa pangasaw-onon. Nagdala silag mga piyang-

• 23. Si Yonatan nga gipiling mosunod sa igsoon niyang si Judas, milayas sa kamingawan kauban sa iyang katawhan. Iyang gipadala ang lain niyang igsoon nga si Juan uban sa daghang bagahi ngadto sa hilwas nga dapit tabok sa Jordan. Didto, nabiktima sila sa banhig. Miadto

dayon si Yonatan sa pikas tampi sa Jordan aron pagpanimalos. Sa iyang pagbalik, nakita na niya nga si Bakides ug ang iyang kasundalohan nagsunod sa luyo, ug gialiha sila pagtabok sa suba, apan nakalusot sila sa barikada sa mga kaaway ug mitabok sa suba nga naglangoy.

piyang, mga instrumento sa musika ug daghang armas. ⁴⁰ Unya, kalit nga midas-mag ang mga Judio gikan sa ilang gitagan ug gipatay sila. Daghan ang naalaot ug ang pipila miikyasa sa kabukiran. Sa kataposan, gikuha sa mga Judio ang tanang butang. ⁴¹ Ang kasaulogan sa kasal nahimo na hinuon nga pagbangotan ug ang honi sa pagminatay. ⁴² Mibalik ang mga Israelita sa kalapokan sa Jordan dihang nakapanimalos na sila sa kamatayan sa ilang igsoon.

Atong balikin si Bakides. ⁴³ Miabot siya sa daplin sa Jordan sa Adlaw sa Pahulay kuyog ang lig-ong kasundalohan. ⁴⁴ Mingingon si Jonatan sa iyang ginsakpan: "Pagmaisogon kamo. Makig-away ta aron pagluwas sa atong kinabuhi kay karon anaa ta sa kuyaw nga kahimtang. ⁴⁵ Piligroso kayayo ang atong palibot. Sa atong kilid anaa ang tubig sa Jordan ug sa pikas ang kalapokan ug kalibonan. Wala nay laing dapit nga atong malingian. ⁴⁶ Tawga ang Langit aron maluwas ta sa atong kaaway."

⁴⁷ Unya, nagsugod ang gubat. Gibakyaw ni Jonatan ang iyang buktan aron ig-on si Bakides, apan nakalikay kini ug mipahilayo. ⁴⁸ Milukso si Jonatan ug ang iyang ginsakpan sa suba Jordan. Nanglangoy sila ngadto sa pikas kilid, apan wala mosunod ang mga kaaway. ⁴⁹ Niadtong adlawa mokabat sa 1,000 ang mga sakop ni Bakides nga nangamatay.

⁵⁰ Mibalik si Bakides sa Jerusalem ug gisugdan niya pagtukod ang mga paril sa syudad sa Juda, ang mga kota sa Jerico, Emaus, Bethoron, Betel, Timna, Paraton ug Tepon – aduna kiniy taas nga paril ug gitrangkahan ang mga agianan. ⁵¹ Gibutangan ug kasundalohan ang matag syudad nga magsamuksamok sa mga Israelita. ⁵² Giparilan usab niya ang mga syudad sa Betsur, Gazara ug ang Kota. Nagbutang siyag tropa sa matag usa niining dapita nga gisangkapan sa ilang panginahanglan ⁵³ ug gidakop ang mga anak sa mga pangulo isip mga bihag ug gipriso sa kota sa Jerusalem.

⁵⁴ Sa tuig 153 (159 B.C.), ikaduha kad-tong bulan, nagmando si Alcimo paglumpag sa paril sa sulod-hawan sa Templo. Kining sugoa sama ra nga naggun-ob sa tanang nahimo sa mga propeta. ⁵⁵ Nasugdan ang paglumpag, apan wala madugay giataki siya sa paralisis, mao nga nahunong ang trabaho. Dili na si Alcimo makasulti, ni makahimo pagdumala sa kaugalingong panimalay. ⁵⁶ Sa wala madugay namatay siya sa hilabihang pag-antos. ⁵⁷ Tungod sa iyang kamatayan, mibalik si Bakides sa hari ug nagmalinawon ang kayutaan sulod sa duha ka tuig.

Giangkon ni Bakides ang iyang kapildihan

⁵⁸ Unya, nagkasabot ang tanang ma-

budhion sa usa ka laraw: "Nagpuyo karon nga malinawon si Jonatan ug ang iyang katawhan. Wala na silay bisag dyotay nga kahadlok. Dad-on natog balik si Bakides aron iyang dakpon silang tanan sa usa lang ka gabii." ⁵⁹ Busa, nangadto sila kang Bakides. Diha nga nadani siya, ⁶⁰ migawas siya uban sa dakong panon sa katawhan. Sa hilom nagpadala siyag sulat sa iyang mga kaabin sa Juda. Gisugo sila pagdakop kang Jonatan ug sa iyang ginsakpan. Apan nahibaw-an ang ilang laraw busa, napakyas ang ilang tinguha. ⁶¹ Nadakpan hinuon sa mga dumadapig ni Jonatan ang 50 ka pangulong Judio sa maong laraw ug gipatay sila.

⁶² Unya, mipahilayo si Jonatan ug Simon kuyog ang ilang ginsakpan ngadto sa kamingawan sa Bet-basi nga ilang gitukod pagbalik gikan sa mga tipaka sa pagkagun-ob. ⁶³ Pagkadungog ni Bakides niini iyang gitigom ang tibukod ginsakpan ug gipahibalo ang mga sumusunod sa Juda. ⁶⁴ Gisulong niya ang Bet-basi ug gilibotan sulod sa pipila ka adlaw ug nagbuhat siyag mga igdudumbol. ⁶⁵ Gibilin ni Jonatan ang iyang igsoong si Simon sa syudad.

Miadto siya sa kabalangayan uban sa pipila ka sakop. ⁶⁶ Gipildi niya si Odomera ug ang iyang mga igsoon ingon man ang nagkampano nga katawhan sa Pasiron. ⁶⁷ Unya, mibalik sila ug gisugdan ang pakigsangka sa mga tropa nga naglibot sa syudad. Niadto usab nga higayona migawas si Simon ug ang iyang ginsakpan sa syudad ug gisunog ang mga igdudumbol. ⁶⁸ Gisulong nila si Bakides nga ilang napildi ug nahugno tungod sa kapakyasan sa iyang panaw. ⁶⁹ Napungot siya pag-ayo sa mga mabudhion nga mipabalik kaniya sa nasod sa mga Judio. Gipapatay niya ang kadaghanan kanila ug nakahukom siya pagpauli sa iyang nasod. ⁷⁰ Pagkasayod niini ni Jonatan, nagpadala siya sa iyang mga tinugyanan kang Bakides aron paghimog kasabotan alang sa kalinaw ug pagbayloay sa ilang mga bihag.

⁷¹ Gidawat ni Bakides ang mga kondisyon ug sa iyang bahin gituman ang iyang mga saad ug nanumpa nga dili niya hilabtan si Jonatan sukad karon hangtod sa iyang kamatayan. ⁷² Iyang gihatag kang Jonatan ang mga binilanggo nga nadakpan sa Juda. Unya, mibalik siya sa kaugalingong nasod ug wala na motaaki pag-usab sa kayutaan sa Juda. ⁷³ Sa ingon, dihay kalinaw sa Israel ug si Jonatan nanimuyo sa Mikmas diin gisugdan niya pagdumala ang tibukod kayutaan. Wala nay mabudhion sa Israel.

Ang gubat tali kang Alejandro ug Demetrio

10¹ Sa tuig 160, (152 B.C.) milawig si Alejandro Epifanes, anak ni Antioko padulong sa Tolomaida ug mipuyo didto. Maayo ang pagdawat kaniya ug siya na ang naghari. ²Pagkadungog niini ni Demetrio, nagtigom siya ug dako kaayong kasundalohan ug migawas aron atakihon si Alejandro. ³Sa mao gihapong panahon, nagpadala usab si Demetrio ug sulat sa pakighigala kang Jonatan. Nagtanyag siya ug dako kaayong gahom, ⁴kay naghunahuna man si Demetrio: “Maghimo ta sa unang lakang aron makighigala kaniya sa dili pa siya makighigala kang Alejandro batok kanato. ⁵Sayod ta sa atong kasaypanan nga nahimo kaniya, sa iyang mga igsoon ug sa iyang nasod.”

⁶ Busa, gitugyanan niya si Jonatan pagtukod ug pundok sa kasundalohan ug paghimog mga armas. Ginganlan siyag kaabin ug mimando nga buhian ang mga bihag nga gibilanggo sa kota sa Jerusalem. ⁷Mi-adto gilayon si Jonatan sa Jerusalem ug gibasa ang sulat atubangan sa tibuok katawhan ingon man sa atua sa kota. ⁸Nangahadlok sila dihang nadungog nila nga naghatag ug gahom ang hari kang Jonatan pagpundok ug dakong kasundalohan. ⁹Gibuhian nila ang mga bihag ug gitugyan kang Jonatan nga mipabalik kanila sa tagsa-tagsa ka pamilya. ¹⁰Nanimuyo si Jonatan sa Jerusalem ug gisugdang na usab niya pagtukod ang syudad ug paghimo niini nga sama kaniadto. ¹¹Gisugo niya ang mga magtutukod paghimo sa mga paril ug mga panalipod sa Bukid Sion ginamit ang sinapsapang mga bato. Gibuhat nila kining tanan.

¹²Unya, nanglayas ang tanang langyaw nga nagpabilin sa kota nga gipabuhat ni Bakides. ¹³Gibiyaan nila ang tagsa-tagsa ka katungdanan ug mibalik sa ilang mga nasod. ¹⁴Nagpabilin lang ang pipila ka mabudhion sa Balaod ug sa kasuguan sa Betsur kay nahimo man kini nga dangpanan.

• ¹⁵Gipahibalo si Hari Alejandro mahitugod sa saad nga gihimo ni Demetrio kang Jonatan. Gitahoan usab siya bahin sa pakig-asdang ug kadaong ni Jonatan ug sa iyang mga igsoon ingon man ang mga pagsulong nga ilang gisagubang. ¹⁶Busa, namulong si Alejandro: “Makakaplag pa ba

ta og tawo nga sama kaniya? Himoon ta siyang kaabin ug higala.” ¹⁷Gisulatan kini: ¹⁸“Gikan kang Hari Alejandro ngadto sa among igsoong si Jonatan, mga mainitong pangumosta. ¹⁹Nakabalita kami bahin kaniya, nga lalaki kang isog ug angayan kayayo nga among mahigala. ²⁰Busa, gitudlo ka namo nga pangulong pari sa imong nasod ug naghatag kaniya sa titulo nga Higala sa Hari. (Gipadad-an sab siyag kupo nga kolor ube ug koronang bulawan). Hinunua, amo kang gidapit pagbantay sa among interes dinha ug pagpadayon sa mahigalaong relasyon kanamo.”

²¹Busa, sa ikapitong bulan sa tuig 160, (152 B.C.) okasyon sa pangilin sa mga Tabernakulo, nagsul-ob si Jonatan sa balaang bisti. Nagpundok usab siyag mga tropa ug naghimog daghang armas.

²²Pagkadungog niini ni Demetrio napikal siya nga nagkanayan: ²³“Unsa may atong nahimo nga naunhan man ta ni Alejandro sa pagpakighigalaay sa mga Judio? ²⁴Sulatan usab nako sila og aghop nga mga pulong ug saarag dungog ug mga regalo aron moabin kanato.” ²⁵Busa, gisulatan niya ang mga Judio:

“Mga pangumosta ni Hari Demetrio sa kanasorang Judio: ²⁶Gituman ninyo ang atong kasabotan ug nagpabilin kamo nga among higala; wala kamo moabin sa among mga kaaway. Nalipay kami kay kana ang among nadunggan. ²⁷Busa, ipadayon ang inyong kamaunongon ug maghatag kami ng pribilihiyo bugti sa tanan ninyong buhaton alang kanamo. ²⁸Librehon ko ang mga Judio sa daghang buhis. Hatagan ko silag mga pribilihiyo nga gikan sa hari. Palingkawason ko sila sa uban pang obligasyon. ²⁹Sukad karon ug hangtod sa kataposan, akong librehon ang tanang Judio sa ilang bayranan sa buhis, asin ug korona. ³⁰Sukad karon ug hangtod sa umaabot, undangan na ang pagkuha sa ikatulong bahin sa abot ug sa katunga gikan sa kayutaan sa Juda ug sa tulo ka distrito nga gidugang niini gikan sa Samaria ug Galilea. ³¹Sukad karon ug sa tanang panahon, ang Jerusalem ilhon na nga Balaang Syudad, gawason ingon man ang tanan niyang kayutaan. Duna silay katungod pagpaningil og buhis ug uban pang bayranan. ³²Undangan usab nako

• **10.15** Sa wala pa si Alejandro, si Yonatan nagdala sa tingog sa mga Judio, apan unsay dalhon niyang katungdanan? Sukad sa ilang pagkabihag wala nay hari ang mga Judio. Gawas pa, dili sila modawat og hari nga dili kalawat ni David. Sukad pa sa panahon ni Esdras ug Nehemias, ang mga pari nagdumala sa katilingban sa mga Judio. Busa, kinahanglang mahimong Pangulong Pari si Yonatan, aron mahimo siyang pangulo sa mga Judio. Milampos

ang iyang pagmaniobra dihang gitudlo siya ni Alejandro. Nagsugod dinhi ang krisis sa mga Judio; walay tawo nga makatudlo og pangulong Pari, kay kabilin ni nga masunod sa kabanyayan (basa sa Lev 8).

Ang pagkatudlo ni Yonatan, nakapabahin sa mga Judiong relihiyoso. Daghan ang misupak, labi na ang grupo sa Asideo (7:13) nga gikan sa pundok sa mga Pariseo.

ang pagdumala sa kota sa Jerusalem nga akong ihatag sa Labawng Pari aron siya na ang magpili sa manalipod niini. ³³ Gihtagang kog kagawasan nga walay lukat ang tanang bihag gikan sa Juda sa bisag diin sa akong gingharian. Gilibre ko ang tanan sa mga buluhisan nga ilang giutang alang sa kahayopan sa uma.

³⁴ Libre ang tanang Judio sa akong gingharian panahon sa tanang pangilin, mga Adlaw sa Pahulay, sa mga bag-ong ubang sa bulan, sa mga adlaw nga gilain ug sa tulo ka adlaw nga balaan sa dili pa ug human sa pangilin. ³⁵ Walay si bisag kinsa nga may katungod paggukod o pagpanghi-labot kanila sa bisag unsang hinungdan. ³⁶ Nagmando usab ako nga dawaton ang 30,000 ka Judio isip kasundalohan sa hari. Magdawat sila sa samang suhul nga gihtag sa ubang kasundalohan. ³⁷ Ipanudlo ang pipila kanila nga magbantay sa mga kota sa hari, sa mga katungdanan nga nanginahanglag pagsalig. Pilion ang ilang mga opisyal gikan sa ilaha ra usab nga pundok. Magpuyo sila sumala sa ilang balaod nga gimbut-an sa hari alang sa kayutaan sa Juda.

³⁸ Ihon nga sakop sa kayutaang Judio ang tulo ka distrito sa Samaria nga gidugang sa Juda. Aron malikayan ang panagbangi tungod sa gahom, walay lain nga magdumala kanila gawas sa Labawng Pari. ³⁹ Gihtagang kog ang syudad sa Tolemaida ug ang mga sakop niini isip regalo alang sa templo sa Jerusalem. Mao na kini ang kuhaan sa gastos alang sa katilingbanong pagsimba. ⁴⁰ Sukad karon mohatag kog 15,000 ka salapi matag tuig aron masuportahan ang templo. Kuhaon kini sa abot nga alang sa hari, sa nagkalainlaing dapit. ⁴¹ Gawas pa, ihatag ko ang tanan nga angayang ibayad kanako sa mga administrador sa nangaging katuigan.

⁴² Dugang pa gayod, nagpadala akog 5,000 ka salapi nga gibayad matag tuig isip buhis alang sa Templo. Ihatag kini sa mga pari nga magdumala sa katilingbanong pagsimba. ⁴³ Bisag kinsa nga modanngop sa templo sa Jerusalem o sa bisag asang bahin sa templo tungod sa iyang utang sa buhis o sa bisag unsang matang sa utang, dili hasolon. Panalipdan ang

iyang kabtangan nga ania sa akong gingharian.

⁴⁴ Sa kataposan, iapil sa listahan sa mga gastos sa hari ang bili sa pagtukod ug pagpahiuli sa santwaryo, ⁴⁵ ingon man ang mga gasto pagtukod pag-usab sa mga paril sa Jerusalem. Lig-onon ang mga kota ug tukoron ang mga paril sa mga syudad sa Juda."

⁴⁶ Sa pagkadungog ni Jonatan ug sa katawhan ining tanyaga, wala sila manoo ni modawat. Nagpabilin sa ilang panumdoman ang mga daotan nga nahimo ni Demetrio batok sa Israel ug ang minaat kayayong tinagdan. ⁴⁷ Nakahukom sila nga ilang paboran si Alejandro kay siya may unang nakigsabutsabot. Busa, nahimo sila nga maunongon niyang kaabin. ⁴⁸ Gipundok ni Alejandro ang dakong kasundalohan ug nagkampo sila atbang ni Demetrio. ⁴⁹ Nagsugod ang panagsangka tali sa duha ka hari ug napildi ang kasundalohan ni Demetrio. Gigukod siya ni Alejandro hangtod nga naparot, ⁵⁰ nga milungtad hangtod sa kilumkilom. Namatay si Demetrio nianang adlaw.

⁵¹ Unya, nagpadala si Alejandro og mga sinugo kang Tolomeo, ang hari sa Ehipto, alang niining mensahe: ⁵² "Ania na usab ako sa akong gingharian ug ako na karon ang naghari sa tanan human mabuntog si Demetrio ug ang iyang kasundalohan. ⁵³ Pagkakaron, ako na ang naglingkod sa trono sa akong kagikanan isip agalon sa tibukok kayutaan. Maghigalaay ta. ⁵⁴ Ihatag kanako ang dalaga mong anak nga akong pangasaw-on. Mahimo ko nga imong umagad ug ihatag ko ang mga regalo nga angayan kaninyo."

⁵⁵ Mitubag si Tolomeo: "Bulahan ang adlaw sa imong pagbalik sa yuta sa imong kagikanan ug paglingkod sa ilang trono. ⁵⁶ Sa walay langan buhaton ko ang imong gisugyot. Apan pakigkitai ko sa Tolemaida. Magkita ta didto ug dawaton ko ikaw isip akong umagad sumala sa imong hangyo."

⁵⁷ Mibiya si Tolomeo sa Ehipto kuyog sa iyang anak nga si Cleopatra ug miabot sila sa Tolemaida sa tuig syento 162, (150 B.C.) ⁵⁸ Gitagbo siya ni Alejandro ug gihtagang ni Tolomeo kaniya ang iyang anak, si Cleopatra nga asawa. Gisaulog ang ilang

• 59. Nagkaanam pagkagapos si Yonatan sa politika, ug wala itago dinhi unsa kahugaw ang politika kon maghari na ang ambisyon sa pag-angkon og gahom. Busa, namatud-an dinhi ang giingon mahitungod ni Judas (9:1): Nawagtang na ang tinguha pagpabangon sa gingharian sa Diyos taliwala sa kanasoran.

Misyon sa kristyanos ang pagpangilabot sa politika, sama sa patubo sa pan taliwala sa katawhan, bisan tuod nga naay mga tintasyon ug

kasaypanan sa daghang tawo nga walay konsensya. Apan kinahanglan nga maampingon ang Simbahan nga dili mabalik sa mao rang kasaypanan pinaagi sa pagtahan sa iyang baroganan tungod ug alang sa partido nga iyang gilabanon, kay lahi man ang iyang misyon ug lahi sab ang politikanhong programa. Dugang pa, dili sab niya ilainlain ang mga maayo ug daotan, ang mga higala ug kaaway sumala sa ilang baroganan sa katilingbanong pakigbisog.

kasal sa hilabihang kaluho sumala sa nabatasan sa mga hari.

Politikanhong kabilanggan ni Jonatan

* ⁵⁹ Nagsulat usab si Hari Alejandro kang Jonatan aron makigkita niya. ⁶⁰ Busa, miadto si Jonatan sa Tolemaida nga luho kaayo ug nakigkita sa duha ka hari. Gihtagatan ingon man ang ilang mga Higala og daghang salapi, bulawan ug uban pang nagkalinlaing regalo. ⁶¹ Nagkatigom ang mga mabudhion, ang mga pesti sa Israel, aron isumbong si Jonatan, apan wala sila tagda sa hari. ⁶² Nagmando pa gani ang hari nga huboon ni Jonatan ang iyang bisti aron isul-ob ang harianong sapot, ug gitu-man kini. ⁶³ Gipalingkod siya sa kiliran sa hari ug giingnan ang iyang kapitan: "Ubani siya sa sentro sa syudad. Ipahibalo nga walay mopasangil kang Jonatan sa bisag unsang katarangan. Ingon man, walay si bisag kinsa nga magsamuksamok kaniya sa bisag unsang hinungdan."

⁶⁴ Pagkakita sa nagsumbong nga gipasidunggan si Jonatan sa kadaghanan ug gisul-oban sa harianong sapot, nanglayas sila. ⁶⁵ Dako kaayo ang pasidungog nga gihatag sa hari kaniya. Giapil siya sa listahan isip unang Higala ug gitudlo siya nga heneral ug gobernador. ⁶⁶ Mibalik si Jonatan sa Jerusalem nga malipayon ug masalingon.

⁶⁷ Sa tuig 165, (147 B.C.), si Demetrio, ang anak ni Demetrio, mibalik sa Creta sa yuta sa iyang kagikanaan. ⁶⁸ Pagkadungog niini ni Hari Alejandro, dako kaayo ang iyang kabalaka busa, mibalik siya sa Antioquia. ⁶⁹ Gipadala ni Demetrio ang iyang heneral nga si Apolonio, ang gobernador sa Cesiria nga nagpundok gilayon og dakong kasundalohan. Nagkampo siya sa Jamnia ug nagpadala sa mosunod nga mensahe kang Jonatan, ang Labawng Pari: ⁷⁰ "Ikaw lang ba ang mosukol sa among gahom? Biaybiayan ba lang ako tungod kaniyo? Nganong mobarog ka man batok sa among gahom sa imong kabukiran? ⁷¹ Kon may pagsalig ka sa imong kusog, kanaog sa patag ug atong sukdon ang kalig-on sa usag usa didto, kay ania kuyog kanako ang kasundalohan sa syudad.

⁷² Susiha ug imong mahibaw-an kinsa ako ug kinsa ang nagtabang kanako. Sulihan ka sa katawhan nga dili ka makasukol kanamo, kay among gipildi sa makaduha ang imong kagikanaan sa kaugalingon nilang yuta. ⁷³ Dili ka makasugakod sa kabalyeriya ug sa kadako sa among kasundalohan diri sa patag diin walay bato o pangpang nga sarang mong madangpan."

⁷⁴ Nanginit si Jonatan pagkadungog niya sa mensahe ni Apolonio. Mibiya siya sa Jerusalem kuyog ang 10,000 ka pinili

nga mga sakop. Miabot sab ang iyang igsoon, si Simon, aron motabang kaniya. ⁷⁵ Nagkampo sila duol sa Jopa, apan gitrangkahan sa mga lumolupyo ang ganghaan kay duna may tropa didto si Apolonio. ⁷⁶ Busa, mimando si Jonatan pag-ataksi sa maong dapit. Nangahadlok ang katawhan sa syudad, mao nga gibuksan nila ang ganghaan ug giilog ni Jonatan ang Jopa. ⁷⁷ Pagkahibalo niini ni Apolonio, gipalihok niya ang 3,000 ka kasundalohan nga nagkabayo. Miadto siya sa Asdod. Kunohay nagmartsa sila subay sa kayutaan, apan ang tinuod, iyang gihatag ang tropa sa patag kay daghan man siyag kasundalohan nagkabayo. ⁷⁸ Gigukod siya ni Yonatan padulong sa Asdod ug nagsugod ang panagsangka. ⁷⁹ Nagbilin si Apolonio og 1,000 ka pinili nga mangangabayo nga nagtago sa luyo ni Jonatan. ⁸⁰ Apan nahibalo na si Jonatan sa maong pagbanhig.

Gilibotan ang mga sakop ni Jonatan sa mga sundalong nagkabayo ug gipaulanag mga pana gikan sa buntag hangtod sa gabii. ⁸¹ Apan giparangan sila sa mga Israelita sumala sa mando ni Jonatan hangtod nga gikapoyan ang mga kabayo sa ilang kaaway. ⁸² Dihang naluya na ang kabalyeriya, giataki ni Simon ug sa iyang mga sakop ang mga sundalo sa impante-riya. Napildi ang mga kaaway ug nangikyas sila.

⁸³ Mipadulong sa Asdod ang mga sundalo sa kabalyeriya nga gikatag sa patag ug ang nangikyas. Misulod sila sa balay ni Dagon, ang ilang diyosdiyos, aron pagluwas sa ilang kinabuhì. ⁸⁴ Apan gisunog ni Jonatan ang Azoto ug ang naglibot nga kalungsoran ug gipanguha ang kabtangan. ⁸⁵ Mokabat sa 8,000 ka lalaki ang nangatay niadtong hitaboa pinaagi sa espada ug sa kalayo. ⁸⁶ Unya, miadto si Jonatan sa Askalon diin gidawat siya ug gipasidunggan sa mga lumolupyo. ⁸⁷ Gikan didto mibalik siya ug ang iyang ginsakpan sa Jerusalem nga nagbaguod sa daghang nailog nga kabtangan.

⁸⁸ Pagkadungog ni Hari Alejandro sa nahitabo gipasidunggan na pod niya si Jonatan. ⁸⁹ Nagpadala siyag bulawang alpiller nga kasagaran ihatag lang sa mga paryenti sa hari. Iya usab nga gihatag ang Ekron ug ang tanang ginsakpan niini isip kabtangan.

11 ¹ Apan nagpundok ang hari sa Ehipto og kasundalohan nga sama kadaghan sa balas sa baybayon ug daghan usab nga barko. Linglahon niya si Alejandro aron ilogon ang gingharian niini ug idungag sa iyaha. ² Busa, mipaigon siya sa Siria uban ang tugon nga makigsabotsabot. Gibuksan sa mga lumolupyo sa syudad ang ilang

gangaan alang kaniya ug ilang gitagbo sumala sa mando ni Alejandro, ³kay uganngan man niya si Tolomeo. Apan sa naka-sulod na sa syudad, nagbutang siyang mga tropa dinhi. ⁴Pag-abot niya sa Asdod, gipakita siya sa nasunog nga templo ni Dagon, ang Asdod ug ang iyang palibot nga nahunlak. Nagkatag ang mga patayng lawas nga gibiyaan ingon man ang mga paig nga gisunog ni Jonatan panahon sa panagsangka, nga gipatungpatong sa daplin sa agianan sa hari.

⁵Gisuginlan nila si Hari Tolomeo sa tanang gibuhat ni Jonatan. Naglaom sila nga sawayan sa hari si Jonatan, apan nagpakahilom hinuon kini. ⁶Gisugat ni Jonatan sa dakong kaluho ang hari didto sa Jopa. Naghimamatay silang duha ug nagpalabay sa kagabhion didto. ⁷Pagkasunod adlaw gikuyogan ni Jonatan ang hari hangtod sa suba Eleuterio unya, mibalik siya sa Jerusalem. ⁸Si Hari Tolomeo usab, giilog niya ang mga syudad sa kabaybayonan hangtod sa Seleucia kang naghimo man siyang laraw batok kang Hari Alejandro. ⁹Nagpadala siyang mensahe kang Demetrio: "Dali ngari ug maghimo tag kasabotan. Akong ihatag kanimo ang akong anak nga gipangasawa ni Alejandro ug maghari ka sa trono sa imong katigulangan. ¹⁰Ang tinuod, nagbasol ako nga akong gihatag kaniya ang akong anak kay misulay man siya pagpatay kanako." ¹¹Gipasanginlan niya si Alejandro kay gusto niyang kuhaon ang gingharian. ¹²Gikuha ni Tolomeo ang iyang anak ug gihatag kang Demetrio. Niining paagiha nasayran sa kadaghanan ang iyang kaligutgot kang Alejandro. ¹³Unya, misulod si Tolomeo sa Antioquia ug giilog ang korona sa Asia. Busa, naghupot siyang duha ka gingharian: ang gingharian sa Ehipto ug ang gingharian sa Asia.

¹⁴Niadtong panahona, didto si Alejandro sa Cilicia aron pagsumpo sa nang-alsa. ¹⁵Pagkadungog niya sa nahitabo, mibalik siya aron makig-away kang Tolomeo. Gisugat siya ni Tolomeo kuyog ang lig-ong kasundalohan, apan napildi si Alejandro. ¹⁶Samtang miikyas siya sa Arabia aron mangitag kadangpan, ¹⁷giputol ni Zabdiel, usa ka Arabo ang iyang ulo, ug gipadala kang Tolomeo. ¹⁸Apan sa paglabay sa tulo ka adlaw namatay si Tolomeo ug sa walay langan gipatay sa mga lumulupyong mga sundalo nga nagbantay sa mga syudad nga kinotahan. ¹⁹Sa ingon nahimong hari si Demetrio sa tuig 167, (147 B.C.).

²⁰Niadtong mga adlawa, gitigom ni Jonatan ang kasundalohang Judio aron sulngon ang kota sa Jerusalem nga giilog sa mga Sirio, ug nag-andam siyang daghang igdudumbol. ²¹Apan pipila sa mga daotang tawo nga nagluib sa ilang nasod mitaho sa

hari. ²²Pagkadungog sa hari nasuko siya ug miadto gilayan sa Tolemaida. Didto nagsulat siya kang Jonatan ug gisultihan nga mohunong sa iyang pag-ataki, hinunoa nga makigkita kaniya sa labing dali nga panahon. ²³Gidawat ni Jonatan ang mensahe, apan gipadayon niya ang pag-ataki. Unya, nakahukom siya sa iyang kaugalingon, pagpangahas. Nakigkita siya sa hari kuyog ang mga magulang ug kaparian sa Israel. ²⁴Dala ang mga bulawan, plata, mga nindot nga sapot ug uban pang regalo, nangatubang sila sa hari sa Tolemaida ug nadani kini. ²⁵Pipila sa mabudhion namasangil kanila. ²⁶Apan atubangan sa tanan niyang higala gitagad sa hari si Jonatan sama sa pagtagad nga iyang gihatag sa mga hari kaniadto. ²⁷Gipanghimatuod niya ang katungdanan ni Jonatan isip pangulong pari ug ang tanang pribilihiyo nga anaa na kaniya. Giisip siya nga usa sa una niyang mga Higala.

²⁸Mihangyo si Jonatan sa hari nga librehon ang Juda ug ang tulo ka distrito sa Samaria sa buluhisan. Nagsaad siya ug 300 ka talento agig balos sa maong kaayohan. ²⁹Miuyon ang hari ug misulat kang Jonatan mahitungod niining mga butanga: ³⁰"Gikan kang Hari Demetrio ngadto kang Yonatan, sa iyang mga igsoon ug sa tibukol nasod sa mga Judio, kalinaw. Nagpadala kami kanimo ug kopya sa ³¹among sulat kang Lastenes nga among paryenti aron imong masayran: ³²Si Hari Demetrio nangumosta sa iyang paryenti nga si Lastenes. Tungod sa ilang kamatinud-anon ³³nakahukom kami paghatag ug kaayohan sa nasod sa mga Judio. Ato silang mga higala ug nakabuhat ug mga maayo alang kanato. Gusto natong gantihan ang ilang kamatinud-anon. ³⁴Gipanghimatuod nato ang ilang pag-angkon sa kayutaan sa Juda ug sa tulo ka rehiyon sa Aferema, Lidda ug Rematayim nga gidugang sa Juda gikan sa Samaria ug ang tanang sakop niini. Ang tanang motungas sa Jerusalem aron maghalad ug sakripisyo, gilibre nato sa buluhisan. Gidawat kini sa hari matag tuig hangtod karon, gikan sa abot sa yuta hangtod sa mga bunga sa kahoy.

³⁵Sa samang paagi gilibre usab sila sa buluhisan alang kanato ilabi na sa bayranan sa abot gikan sa asin ug sa bulawang korona nga kaniadto ilang gitanyag kanato. ³⁶Walay usa niining mga pribilihiyo nga gibale wala. ³⁷Paghimog kopya niining maong kasugaoan ug ipahatod kang Jonatan aron ikapasundayag sa Balaang Bukid sa mga dapit nga bantaaw."

³⁸Gibutang ni Hari Demetrio ang gingharian ubos sa iyang gahom ug walay nangahas pagsupak. Busa, gipaluwat niya ang tibukol kasundalohan. Gipapauli silang

tanang sa ilang panimalay gawas sa mga langyawng tropa nga iyang gikuha gikan sa paganong kapuloan. Nakapaulbo kini sa kasilag sa mga tropa nga nag-alagad sa iya pang kagikanan. ³⁹ Gipahimuslan ni Trifon, usa sa dumadapig kang Alejandro, ang maong kahintang batok kang Demetrio. Miadto siya kang Imlacuen, ang Arabe nga gitugyanan ni Antioko, anak ni Alejandro, sa edukasyon. ⁴⁰ Nakombensi siya ni Trifon pagtugyan sa bata kaniya aron ibalik sa trono sa iyang amahan ug gisuginlan sa mga disisyon ni Demetrio ug sa kalagot sa iyang mga sundalo batok kaniya. Busa, naggahin si Trifon ug taastaas nga panahon didto.

⁴¹ Niadtong tungora, naghangyo si Jonatan kang Hari Demetrio nga kuhaon ang mga tropa sa mga kinotahang dapit kay kanunay lang silang nakig-away sa Israel. ⁴² Mitubag si Demetrio: “Dili lang nga buhaton ko kini alang kanimo ug sa imong katawhan kondili, pasidunggan ko ikaw ug ang imong nasod og dako kon aduna na akoy higayon. ⁴³ Pagkaron, maayo tingali nga imo akong padad-an og dugang nga pwersa militar kay mibiya ang akong mga sundalo.”

⁴⁴ Nagpadala si Jonatan og 3,000 ka isog nga lalaki sa Antioquia. Nagpailaila sila atubangan sa Hari ug nakapahimuot kaniya pag-ayo. ⁴⁵ Sa sentro sa syudad nagtigom ang mokabat sa 100,000 rebeldi nga lumolupyo aron patyon ang hari. ⁴⁶ Apan midangop si Demetrio sa palasyo samtang giokupar nila ang kadalanan sa syudad ug gisugdan ang pag-ataki. ⁴⁷ Unya, gitawag sa hari ang mga Judio aron motabang kaniya ug mialayan sila. Nagkatag sila sa tibook syudad ug gipamatay ang 100,000 kalalakin-an niadtong adlaw. ⁴⁸ Gisunog nila ang syudad, giilog ang mga kabtangan ug naluwas si Hari Demetrio. ⁴⁹ Gidumala sa mga Judio ang syudad ug nawad-ag kadasig ang mga lumolupyo busa, nagpakiluoy sila sa Hari. ⁵⁰ Pasayloa kami ug pahunonga ang mga Judio sa ilang pagdagmal kanamo ug sa syudad.

⁵¹ Giitsa nila ang hinagiban ug nakigsabutsabot sila. Tungod niini nakadayeg ang hari sa gipakitang lihog sa mga Judio ug nahimo silang bantogan sa tibook gingharian. Unya, mibalik sila sa Jerusalem nga nagbago sa mga inilog sa gubat. ⁵² Apan dihang wala nay piligro nga gibati si Demetrio ug malinawon na ang iyang gingharian, ⁵³ nakalimot siya sa iyang saad. Nausab ang iyang tinagdan kang Jonatan. Wala na ang kanhing kalumo, hinunoo, nahimo siyang hilabihan kabangis.

⁵⁴ Human niini mibalik si Trifon kuyog ang bata nga si Antioko. Gipaila ug gipurongpurongan siya isip hari ug ⁵⁵ ang

mga tropa nga gitaktak ni Demetrio naghugpong sa bag-ong hari. Nakig-away sila kang Demetrio nga napugos pag-ikyay. ⁵⁶ Giilog ni Trifon ang mga elepante ug giokupar ang Antioquia.

⁵⁷ Unya, nagpadala og sulat ang batanan nga Antioko kang Jonatan: “Gipanghimatuod ko ang imong katungdanan isip Labawng Pari ug gitudlo ko ikaw nga gobernador sa upat ka distrito ug gilakip nga usa sa mga higala sa Hari.” ⁵⁸ Nagpadala siya og platong bulawan ug mihatag kang Jonatan sa katungod pag-inom gikan sa bulawang baso. Makasul-ob siya sa sapot nga kolor ube ug makagamit sa bulawang alpiller. ⁵⁹ Gitudlo sab niya si Simon, ang igsoon ni Jonatan, nga heneral gikan sa Hagdanan sa Tiro hangtod sa mga utlanan sa Ehipto.

⁶⁰ Unya, gisugdan ni Jonatan paglibot ang mga rehiyon ug syudad sa kasadpang bahin sa Eufrates. Mitabang kaniya ang Askalon. Ang mga lumolupyo sa syudad midawat ug gipasidunggan siya pag-ayo. ⁶¹ Gikan didto miadto siya sa Gaza, apan gitak-opan sa mga lumolupyo ang ganghaan alang kaniya. Busa, iya kining giataki. Gisunog ang kasilinganang balangay sa syudad ug gikuha ang tanang kabtangan. ⁶² Unya mihangyo ang katawhan nga makigsabutsabot ug miuyon ni Jonatan. Apan gikuha niya ang mga anak nga lalaki sa ilang mga pangulo nga mga bihag ug gipadala sa Jerusalem. Dayon mipanaw siya sa probinsya hangtod nga miabot sa Damasco. ⁶³ Unya nakadawat ni Jonatan og balita nga naa sa Cades, Galilea, ang mga heneral ni Demetrio kuyog ang dakong panon sa kasundalohan aron pagdakop kaniya. ⁶⁴ Hinunoo, gibilin niya ang iyang igsoong si Simon sa Juda ug migawas siya aron makigsangka. ⁶⁵ Nagkampos si Simon sa Betsur ug ila kining giataki sa daghang mga adlaw. ⁶⁶ Nakigsabutsabot ang mga lumolupyo didto ug miuyon. Apan gipapahawa sila sa syudad nga ilang giokupahan ug gibutangan niyang kasundalohan.

⁶⁷ Niadtong tungora nagkampos si Jonatan ug ang iyang kasundalohan sa katubigan sa Genesaret. Sayo sa buntag nangadto sila sa patag sa Hazor. ⁶⁸ Migawas usab ang kasundalohan sa mga pagano aron makigsangka kanila sa patag, human mandam ang pagbanhig kaniya sa kabukiran. ⁶⁹ Samtang nagpadulong sila sa nahimutangan sa mga Judio, migawas usab ang mahanhigay ug misugod pag-ataki. ⁷⁰ Miikyas ang ginsakpan ni Jonatan ug ang nagpabilin uban kaniya mao na lang si Matatias, anak ni Absalom, si Judas anak ni Kalfi ug ang mga pangulo sa iyang kasundalohan. ⁷¹ Niining kahimtanga, gigisi ni Jonatan ang iyang sapot, nagbulibod

siyag abo sa iyang ulo unya, nag-ampo. ⁷²Pagkahuman, giharong niya ang mga kaaway nga gipildi ug gipalayas.

⁷³Mibalik sa iyang kiliran ang mga tropa nga mibiya kaniya. Nagdungan silang tanan paggukod sa mga kaaway hangtod sa Cades, diin nahimutang ang kampo sa mga kaaway. Didto usab sila magkampo. ⁷⁴Namatay ang mokabat sa 3,000 ka pagano niadtong adlaw. Unya, mibalik si Jonatan sa Jerusalem.

Gibag-o ni Jonatan ang kasabotan uban sa taga Esparta ug sa mga Romano

12¹ Nakita ni Jonatan nga nakabintaha siya sa panghitabo. Busa, nagpili siyag mga lalaki nga iyang gipadala sa Roma aron pagmatuod ug pagbasa sa iyang sulat sa panaghigalaay tali sa mga Romano. ²Nagpadala usab siyag sulat sa taga Esparta ug sa ubang dapit alang sa mao gihapong katuyoan. ³Ang miadto sa Roma misulod sa Senado ug namulong: “Gipadala kami dinhi sa Labawng Pari, si Jonatan, ug sa Judiong kanasoran aron bag-ohon uban kaninyo ang pakighigalaay ug kasabotan nga naghiusa kanato kaniadto.” ⁴Gihatagan sila sa Senado og mga sulat sa rekomendasyon alang sa kagamhanan sa matag rehiyon aron makapanaw nga luwas sa kakuyaw balik sa Juda.

⁵Kini ang kopya sa sulat ni Jonatan alang sa taga Esparta: ⁶“Gikan kang Jonatan, ang Labawng Pari, sa Senado sa nasod, kaparian ug tibuok nasod sa Juda, alang sa katawhan sa Esparta, ilang kaigsoonan; kalinaw. ⁷Kaniadto, nakadawat ang among Labawng Pari, si Onias, og sulat gikan kang Arias, inyong hari, nga nagpahayag nga mga igsoon kamo namo, sumala sa gisukip nga kopya sa sulat isip saksi sa maong kamatuoran. ⁸Gidawat ni Onias, ang embahador, uban sa dakong pagpasidungog ang sulat nga tin-aw kaayong nag-asoy sa maong panaghigalaay ug kasabotan.

⁹Bisan tuod wala kami magkinahanglan kay ana man ang among kalipay sa mga Balaang Basahon, ¹⁰nakahukom kami nga magpadala sa among mga tinugyanan aron bag-ohon ang inigsoon tang panag-lambigit ug panaghigalaay. Sa ingon, dili na kami mga dumuduong alang ninyo. Dugay na kaayo sukad kamo nagsulat kamo.

¹¹Sa among bahin, amo kamong gihi-numdoman sa tanang higayon: sa mga li-naing adlaw sa mga sakripisyo nga among gihalad ingon man sa among mga pag-ampo. Tarong ug angayan gayod nga hinumdoman nato ang atong kaigsoonan. ¹²Nalipay kami ng dako uyamat sa inyong paglambo ug pagkainila. ¹³Sa among ba-

hin, nalambigit kami sa daghang pagsulay, kaalaot ug gubat kay gisulong kami sa silingan namong mga hari. ¹⁴Hinuon, dili kami buot nga mahimong inyong palasonon o sa uban namong mga kaabin ug kahigalaan niining mga gubata, ¹⁵kay ang among panabang gikan man sa kalangitan. Sa kataposan, nakalingkawas kami sa among mga kaaway, nga naulawan.

¹⁶Busa, gipili namo si Neumenio, anak ni Antioko ug si Antipater, anak ni Yason ug gipadala sa mga Romano aron bag-ohon ang among kanhing panaghigalaay ug kasabotan uban kanila. ¹⁷Gisugo usab namo sila nga moanha aron pagpangumosta ug paghatod niining sulata kaninyo gikan kamo. Buot namong bag-ohon ang atong kasabotan. ¹⁸Ikalipay namo nga makadawat og balos sa inyong pag-uyon.”

¹⁹Kini ang kopya sa sulat nga nadawat ni Onias: ²⁰“Gikan kang Ario, hari sa taga Esparta, alang kang Onias, ang Labawng Pari. ²¹Hipalngan namo sa usa sa mga dokumento nga ang taga Esparta ug Judio managsoon kay gikan man sila sa kaliwatan ni Abraham. ²²Karon nga amo na kining nahibaw-an, mapasalamaton kami kaayo kon magpadala kamog balita mahitungod sa inyong kahimtang karon. ²³Kini ang among ikasuliti kaninyo: ang among mga hayopan sa uma ug kabtangan inyo-ha. Sama nga ang tanang inyoha amoa usab. Mao kini ang among gitugon sa mga tinugyanan nga isulti kaninyo.”

²⁴Nasayran ni Jonatan nga mosulong ang mga general ni Demetrio kuyog ang labaw pa kadako nga kasundalohan kay sa kaniadto. ²⁵Mibiya siya dayon sa Jerusalem aron makigsangka kanila sa yuta sa Amatitis aron dili kahatagan og higayon ang mga kaaway nga mosulong sa kaugalingong dapit. ²⁶Nagpadala siyag mga espiya sa ilang kampo. Sa ilang pagbalik, gisinginlan siya nga naglaraw ang mga kaaway pagsulong nianang pagkagabii.

²⁷Busa, pagsalop sa adlaw gimandoan ni Jonatan ang iyang ginsakpan nga magtukaw sa tibuok gabii. Dad-on ang ilang hinagiban aron andam silang makigsangka sa mga kaaway. Nagpahimutang siyag mga gwardya sa palibot sa kampo. ²⁸Dihang nahibaw-an sa mga kaaway nga nagtukaw si Jonatan kuyog ang iyang mga tropa ug andam nga makigsangka sa gubat, nahadlok sila ug nawad-ag kadasig. Tungod niini, nagdaob sila sa ilang kampo ug nangikyas. ²⁹Apan wala kini mahibaw-i ni Yonatan o sa iyang kasundalohan hangtod sa pagkabuntag kay nagsiga man ang kalayo sa tibuok gabii. ³⁰Gigukod sila ni Jonatan, apan wala sila hiapsi kay nakatabok na man sa suba Eleuterio.

³¹Mibalik si Jonatan pagpakig-away ba-

tok sa mga Arabo nga gitawag ug Saba-deom; gipildi sila ug gikuha ang ilang kab-tangan. ³² Gibungkag nila ang ilang kampo, ug pagkahuman miadto siya sa Damasco ug milibot sa tibukoh rehiyon. ³³ Sa laing bahin, migawas usab si Simon ug mipanaw hangtod sa Askalon ug sa kasikbit nga mga kota. Mipadayon siya sa Jopa nga iyang gililog, ³⁴ kay nadunggan man niya nga naglaraw ang mga lumolupyo pagtugyan sa kota sa mga kaabin ni Demetrio. Nag-butang siyang tropa didto nga mosumpo niini.

³⁵ Pagbalik ni Jonatan gipatawag niya ang kadagkoan sa katawan. Nakahukom ang pundok nga magtukod ug paril sa Juda, ³⁶ ug patas-an pa ang paril sa Jerusalem. Magbuhat usab ug makaulang sa kota ug sa syudad aron mahimulag kini sa syudad ug ikahiklin sa ingon, mapakgang ang manalipod sa paggawas aron pagpalit o pagbaligya. ³⁷ Nagkapundok pod sila aron tukoron pag-usab ang syudad. Usa ka bahin sa paril ibabaw sa nagbuhagay nga tubig natumba. Nagtukod silag bag-ong paril nga gitawag nilag Kapanata. ³⁸ Gitukod pag-usab ni Simon ang Adida didto sa Sefela. Gipalig-on kini ug gitukorag ganghaan nga adunay trangka.

³⁹ Unya, buot si Trifon nga maghari sa Asia. Alang niini, kinahanglan nga patyon si Hari Demetrio. ⁴⁰ Apan nahadlok siya nga dili motugot si Jonatan, basin hinuon og mosulong kini kaniya. Busa, miadto siya sa Bet-sur. ⁴¹ Miadto usab si Jonatan aron makigsangka kaniya kuyog ang 40,000 ka ginsakpan nga miabot usab sa Bet-sur.

Nakuha si Yonatan sa limbong

• ⁴² Pagkakita ni Trifon nga miabot si Jonatan kuyog ang dakong pundok sa kasundalohan, nahadlok siyang mosugod pag-ataki. ⁴³ Busa, gidawat niya si Jonatan nga pinasidunggan ug

gipailaila sa tanan niyang higala. Gi-hatagan niyang mga gasa ug gimandoan ang iyang mga tropa pagsunod kang Jonatan sama sa ilang pagsunod niya. ⁴⁴ Unya, gipangutana niya si Jonatan: “Nganong naghasol ka man pag-anhi kuyog ang daghan kaayong mga lalaki? Magkaaway ba diay ta? ⁴⁵ Papaulia sila ug pabilin dinhi uban sa pipila lang kanila. Unya, magkuyog ta sa syudad sa Tolemaida kay buot ko kining ihatag kanimo ingon man ang ubang kota. Akong ibutang ubos sa imong pagbuot ang nahibilin kong mga tropa ug ang ilang mga opisyal. Unya, mopauli ako kay mianhi man ko alang ra niini.

⁴⁶ Mitoo kaniya si Jonatan ug gibuhat ang gihangyo ni Trifon. Gipalakaw niya ang iyang ginsakpan nga namalik sa yuta sa Juda. ⁴⁷ Nagpabilin uban kaniya ang 3,000 ka lalaki. Niini gibilin niya ang 2,000 sa Galilea ug 1,000 na lang ang mikuyog kaniya. ⁴⁸ Pag-abot gayod nila sa Tolemaida gitakopan sa mga lumolupyo ang ganghaan. Gidakop siya ug gipatay ang tanang niyang kuyog.

⁴⁹ Nagpadala si Trifon og mga tropa ug kasundalohanang nagkabayo sa Galilea ug sa dakong kapatagan aron laglagon ang tibukoh ginsakpan ni Jonatan. ⁵⁰ Sa pagkadawat sa iyang kasundalohan sa balita nga gidakop ug gipatay si Jonatan ug ang iyang mga kauban, nagdasigay sila sa usag-usa ug nangandam pagpakigharong sa naggukod kanila. ⁵¹ Pagkakita sa ilang

• **12.42** Pagkamatay ni Judas ug sa duha sa iyang igsoong lalaki, namatay sab si Yonatan sa usa ka gubat. Si Simon, ang kataposang igsoon mipuli niya.

Mipadayon ang istorya ining basahon bahin sa pagmando ni Simon ug sa iyang kahimoan hangtod sa tuig 134, B.C., dihang gibuno siya.

Malamposon si Simon sa iyang pakiggubat. Igmata kaayo siyang mosakaysakay sa pagbangi sa mga hari nga nag-ilogay pagpuyo sa gingharian sa Persia. Ang iyang kadagkoan ug ang kalinaw nga iyang nakab-ot, nakatabon sa kainit sa pagtoo nga nakahaling sa mga gubat sa kalingkawasan. Ang Simon nga manluluwas

nahimong Simon nga diktador, sangpotanan nga ka-nunayng nagbalikbalik sa kasaysayan. Bahin ini, basaha ang 14:41-47; 15:32.

Pag-abot ni Jesus, human molabay ang 150 ka tuig, ang mga kaliwat ni Simon nahimong mga labawng Pari. Sila ang labing pakikawarta nga pundok sa mga Judio (ang mga Saduceo).

Matngoni unsay lakbit nga nahisgotan sa 13:41-42 ug sa 15:3. Human sa upat ka siglo nga gigalangan sila sa gamhanang mga nasod, ang mga Judio nahimo na sab nga nasod.

Kining bag-o ug talagsaon nilang kasinatian magpatin-aw ngano sa nga paglabay sa usa ka siglo ug tunga, sa panahon ni Jesus, wala na sila makaagwanta sa Romanong dominasyon.

mga kaaway nga andam silang makig-asdang alang sa ilang kinabuhi, namalik ang nauna. ⁵²Miabot ang ginsakpan ni Jonatan sa yuta sa Juda nga maayo ug hilwas. Gihilakan nila si Jonatan ug ang iyang mga kauban. Nagbangotan ang tibuok Israel ug naghambin sa tumang kahadlok ang mga Israelita. ⁵³Unya, naglaraw ang kanait nga kanasoran paglaglag kani-la dihing nakita nga wala na silay pangulo o kaabin. Nagkanayon ang mga pagano: “Mao na kini ang higayon nga mapapas ang ilang handomanan sa katawhan.”

Mipuli si Simon kang Jonatan

13¹Nadunggan ni Simon nga nagpundok si Trifon og dakong hugpong sa kasundalohan nga mosulong sa Juda ug molaglag niini. ²Mitungas siya sa Jerusalem kay nahadlok man ug nahingawa ang katawhan. ³Didto gitawag niya ang tibuok katawhan ug gidasig pinaagi niining mga pulonga:

⁴“Sayod kamong tanan unsay akong nahimo sa akong mga igsoon, ug sa tibuok banay sa akong amahan alang sa mga balaod ug sa Balaang Dapit. Sayod usab kamo sa gisagubang namo nga mga gubat ug kalisdanan. Namatay ang tanan kong igsoon alang sa Israel ug karon ako na lang ang nahibilin. ⁵Dili itugot sa Diyos nga pangitaon ko lang ang kaugalingon kong kaluwasan kon magkalisudlisod na ang kahimtang kay dili man labaw og bili ang akong kinabuhì kay sa kinabuhì sa akong mga igsoon. Karon nga nagkahiusa na ang tibuok kanasoran sa ilang kaligutgot aron paglaglag kanato, ⁶panalipdan ko ang atong nasod ug ang Balaang Dapit, ang inyong mga asawa ug kabataan.

⁷Nadasig ang tanan niining pulonga ug ⁸mituaw sila sa kusog nga tingog: “Ikaw na ang among pangulo puli ni Judas ug sa iyang igsoong si Jonatan. ⁹Ikaw ang mangulo sa gubat ug mosunod kami sa imong mga sugo.”

¹⁰Busa, gitigom ni Simon ang tanang lalaki nga makahimo pagpakig-away. Gidali nila paghuman ang gitukod nga mga paril sa Jerusalem ug gilig-on ang mga kilid. ¹¹Unya, gipadala niya si Jonatan, anak ni Absalom, uban sa lig-ong kasundalohan ngadto sa Jope. Gipalayas nila ang mga nagpuyo ug nagpabilin sila didto.

¹²Niadlong tungora, mibiya si Trifon sa Tolemaida kuyog ang dakong panon sa kasundalohan aron sulngon ang Juda. Gidala niya si Jonatan isip binilanggo. ¹³Nag-

kampo si Simon sa Adida, nga nag-atubang sa patag. ¹⁴Pagkasayod ni Trifon nga mipuli si Simon sa iyang igsoong si Jonatan ug andam kining makig-asdang kaniya, nagpadala siyag pipila ka tinugyanan ngadto kaniya uban ining mensahe: ¹⁵“Ania sa among kamot ang imong igsoong si Jonatan tungod sa salapi nga iyang giputang sa harianong panudlanan bugti sa mga katungdanan nga iyang gikuptan. ¹⁶Busa, padad-i kamig 100 ka talento nga plata ug duha sa iyang mga anak nga lalaki isip bihag, kay basin unyag moikyas siya inigubuhì namo ug mosumbalik siya batok kanamo. Unya, buhian namo siya.”

¹⁷Nasayod si Simon nga gilingla lang siya. Bisan pa niana, nagpadala gihapon siya sa salapi ug sa mga bata aron dili masuko kaniya ang katawhan sa Israel nga tingalig makaingon: ¹⁸“Gipatay si Jonatan kay nagdumili si Simon pagpadala sa salapi ug sa mga bata kang Trifon.” ¹⁹Iyang gipadala ang mga bata ug ang 100 ka salapi. Apan wala motuman si Trifon sa iyang mga pulong ug wala buhii si Jonatan.

²⁰Human niini mipadayon si Trifon pag-sulong sa Juda ug paggun-ob niini. Didto siya moagi sa Adora, apan giatangan sila ni Simon bisag asa silang dapita padulong. ²¹Unya, nagpasugo ang mga lalaki sa kota ni Trifon ug nag-aghat kaniya pag-anha dayon aron maluwas sila agi sa kamingawan ug magdala sa ilang pagkaon. ²²Giandam ni Trifon ang tibuok niyang kasundalohan nga nagkabayo aron moadto, apan kusog kaayo ang ulan sa nyebe niadtong gabhiona, busa, wala sila makaadto. Mipanaw siya padulong sa Gilead. ²³Dihang hapit na siya moabot sa Bascuna, gipatay niya si Jonatan ug gilubong didto. ²⁴Mibalik si Trifon sa iyang kaugalingong yuta. ²⁵Sa laing bahin nagpadala si Simon og mga lalaki aron pagpangita sa patayng lawas ni Jonatan, iyang igsoon, ug paglubong niini sa Modin, ang syudad sa ilang kagikanan. ²⁶Dako kaayo ang pagbangotan sa tibuok Israel ug gihilakan nila si Jonatan sulod sa daghang mga adlaw.

²⁷Nagpatukod si Simon og bantayog ibabaw sa lubnganan sa iyang kagikanan ug kaigsoonan. Igoigo ang gitas-on niini nga makit-an sa layo. Gitaptapan sa marmol ang likod ug ang atubangan. ²⁸Nagpatindog pod siya og pito ka piramide nga nag-atubangay sa usag-usa alang sa iyang amahan ug inahan, ug sa iyang upat ka igsoong lalaki. ²⁹Gipalibotan niya ang mga piramide og dagkong haligi ug gipakulit ang mga armas sa maong mga haligi isip handomanan sa kadaogan hangtod sa hangtod. Sa kilid sa mga armas nahimutang ang kinulit nga mga barko nga makिता sa tanang molawig sa dagat. ³⁰Mao kini ang iyang gitukod nga lubnganan sa Modin

nga anaa pa hangtod karon.

³¹ Dili maayo ang tinagdan ni Trifon sa batan-ong hari nga si Antioko nga iyang gipatay. ³² Unya, gihimo niya ang iyang kagulingong nga hari puli ni Antioko. Gisul-ob niya ang korona sa Asia ug naghimog dagkong kadaot sa nasod. ³³ Gitukod pag-usab ni Simon ang mga kota sa Juda. Gilibotan kini sa tag-as nga mga tore ug dagkong paril nga adunay mga agianan nga tinrangkahan. Gihipon nila ang pagkaon didto.

³⁴ Nagpili si Simon ug mga lalaki nga iyang gipadala kang Hari Demetrio. Nangingkamot siya aron mawala ang mga buluhisan sa iyang rehiyon sa katarongan nga ang tanang gihimo ni Trifon mao lang ang pagpangilog. ³⁵ Gitugot ni Hari Demetrio ang iyang hangyo ug gisulatan siya sa mosunod:

³⁶ “Si Hari Demetrio nangumosta kang Simon, ang Labawng Pari ug Higala sa Hari, mga pangulo ug sa Judiong kanasoran. ³⁷ Nadawat namo ang bulawan alang sa hari ug ang palma nga inyong gipadala. Andam kaming makigsabutsabot kaninyo hangtod sa hangtod ug sulatan ko ang mga opisyal nga dili na kamo pabayron sa inyong mga utang. ³⁸ Ang among pagtugot kaninyo hingpit na ug walay kausaban. Ang mga kota nga inyong gipatukod inyo-ha ra.

³⁹ Labaw pa gayod, gipasaylo namo ang tanang kasaypanan ug kalapasan nga nahimo hangtod karon ingon man ang inyong utang sa buluhisan alang sa hari. Sukad karon, bisag unsang buluhisan nga gibayaran kaniadto sa Jerusalem dili na paninglon. ⁴⁰ Kon aduna man sa inyong mga lalaki nga takos moampil sa among kasundalohan, makahimo pag-apil. Atong paningkamotan nga ang kalinaw maghari tali kanato.”

⁴¹ Busa, sa tuig 170, (142 B.C.) nalingkawas ang Israel sa yugo sa mga pagano. ⁴² Gisugdan ang ilang mga dokumento ug kasabotan niining mga pulonga: “Sa unang tuig ni Simon, ang Labawng Pari, heneral ug pangulo sa mga Judio.”

⁴³ Niadtong mga adlawa, nagkampo si Simon batok sa mga Gazar nga gilibotan niya sa iyang kasundalohan. Nagtukod siyang tore nga mabalhinbalhin ug gidala niya sa syudad; gisulog ug giilog ang usa ka tore. ⁴⁴ Unya, misulod sa syudad ang kalalakin-an nga gikan sa tore nga mabalhinbalhin nga nakahatag og dili tiaw nga kalisang sa mga kaaway.

⁴⁵ Mikatkat sa paril ang mga lumulupyo uban ang ilang mga asawa ug kabataan. Gigisi nila ang ilang sapot ug mitawag kang Simon sa kusog nga tingog aron mangayog kalinaw. ⁴⁶ Nagkanayon sila: “Ayaw kamig tagda sumala sa daotan namong binuha-

tan, hinunoo, sumala sa imong kaluoy.” ⁴⁷ Nakig-uli kanila si Simon ug wala sila tagda tungod sa kapintas sa gubat. Apan gipalagpot sila gikan sa syudad ug gilimpiyohan ang mga balay nga adunay mga diyosdiyos. Unya, misulod siya sa syudad nga nagkanta sa awit sa pasalamat.

⁴⁸ Human niya limpyohi sa tanang kahugawan ang syudad, gipapuy-an kini sa katawhan nga nagtuman sa Balaod; giligon ug nagtukod siya didto sa kaugalingong balay.

⁴⁹ Ang kalalakin-an nga mi-okupa sa kota sa Jerusalem dili na makagawas ni makaadto sa teritoryo sa mga Judio aron pagpamalit ug pagpamaligya. Dako ang ilang panginahanglan sa pagkaon. Kadaghanan kanila himalatyon na tungod sa gutom. ⁵⁰ Nagpakiluoy sila kang Simon aron hatagag kalinaw ug gihatag kini. Apan gipalayas sila ug gipalimpiyohan ang kota sa tanang handomanan nga kini gipuy-an sa mga pagano. ⁵¹ Sa ika-23 ka adlaw sa ika-duhang bulan sa tuig 171, (141 B.C.) misulod ang mga Judio sa kota. Nanganta sila dinuyogan sa gitara, piyangpiyang ug alpa, nga nagbitbit sa mga sanga sa palmera kay napapha ug nabuntog nila ang dakong kastigo sa Israel. ⁵² Gisugo ni Simon nga kining adlawa saulogon isip adlaw sa tinuig nga kamaya. Giligon niya ang mga kota sa bungtod sa Templo, kiliran sa kota militar ug mipuyo siya didto uban sa iyang ginsakpan.

⁵³ Miabot na sa hustong pangidaron si Juan nga anak si Simon. Busa, gitudlo siya sa iyang amahan nga heneral sa tibukok tropa ug nanimuyo siya sa Gazar.

Madaogong nagdumala si Simon sa Juda

14 ¹ Sa tuig 172, (140 B.C.) gipundok ni Hari Demetrio ang iyang kasundalohan. Mimartsa sila padulong sa Media aron mangayo og hinabang nga sarang ikaaslang kang Trifon. ² Pagkadungog ni Arsaces, ang hari sa Persia ug Media nga misulod si Demetrio sa iyang teritoryo, gipadala niya ang usa sa iyang heneral aron pagdakop niini nga buhi. ³ Miadto ang heneral ug gipildi ang kasundalohan ni Demetrio. Gidakop siya ug gidala kang Arsaces, nga mibilanggo kaniya.

⁴ Dihay kalinaw sa Juda samtang buhi si Simon. Nag-ugmad siya alang sa kaayohan sa iyang nasod. Nakapahimuot sa katawhan ang iyang pagdumala ug nagpahimulos siya sa tumang kabantog samtang buhi pa siya. ⁵ Dugang sa iyang kadunggan, giilog niya ang Jopa nga gihimog pantalan nga nagbukas sa agianan paingon sa kapuloan sa dagat. ⁶ Giralapad niya ang mga utlanan sa iyang yuta ug naghari siya sa iyang nasod. ⁷ Gidala nila pagbalik ang

mga bihag, gibuntog ang Gazar, Bet-sur ug ang kota ug gipapha ang tanang ila sa mga pagano. Walay nakahimo pagsukol kaniya.⁸ Malinawong gitikad sa mga lumolupyo ang ilang kaumahan. Naghatag ug abot ang yuta, ug ang mga kahoy naghatag og bunga.⁹ Ang mga pangulo nagpahayahay nga nanglingkod sa mga plasa ug nagkukabildo mahitungod sa ilang kaayohan samtang ang mga batan-ong lalaki nagsul-ob sa ilang mga sapot nga tahom ug taming.¹⁰ Gisangkapan niyang pagkaon ang mga syudad ug gihimo nga kota hangtod nga ang iyang kabantog mikaylap sa kinatumyan sa kalibotan.¹¹ Gipabarog niya ang kalinaw sa yuta ug natagamtam sa Israel ang dakong kalipay.¹² Naglingkod ang tagsa-tagsa ubos sa landong sa iyang tanom nga paras ug sampinit nga walay nagsamok.¹³ Walay usa nga gustong makig-away kanila kay nangaparot na ang mga hari.¹⁴ Gituboy niya ang ubos nga sakop sa iyang katawhan. Gituman niya ang Balaod ug gipalagpot ang mga mabudhion ug daotan.¹⁵ Giuli niya ang kanindot sa Templo ug nagdugang ang gidaghanon sa balaang sudlanan.

¹⁶ Diha nga ang balita sa kamatayan ni Jonatan mikaylap na sa Roma ug Esparta, dako ang pagbangotan sa mga tawo.¹⁷ Apan pagkadungog nila nga ang iyang igsoong si Simon ang mipuli kaniya isip Labawng Pari, ang nagdumala sa nasod ug nagmando sa mga syudad,¹⁸ nagsulat sila kaniya sa panid nga tumbaga. Gibag-o ang ilang kasabotan ug panaghigalaay nga gihimo uban sa iyang mga igsoong si Judas ug si Jonatan.

¹⁹ Gibasa ang sulat atubangan sa tibuk asembleya sa Jerusalem.²⁰ Mao kini ang kopya sa sulat nga gipadala sa taga Esparta:

“Gikan sa mga pangulo ug sa katawhan sa Esparta ngadto kang Simon, ang Labawng Pari, ug sa mga magulang, sa mga pari, ug sa tanang katawhang Judio, ang ilang kaigsoonan; mainitong pangumosta.²¹ Gipahibalo kami sa mga tinugyanan nga inyong gipadala sa kalamposan ug kalamboan sa inyong nasod. Nalipay kami sa ilang pag-abot.²² Giingon namo niini pagsulat sa among katilingbanong akta ang ilang gipahayag: ‘Mianhi si Neumenio, anak ni Antioko, ug si Antipater, anak ni Yason, ang tinugyanan sa mga Judio aron bag-ohon ang ilang pagpakiglangbigit kanato.²³ Kalipay sa katawhan ang pagdawat kanila nga pinasidunggan ug ghipos ang kopya sa ilang gipahayag sa tipiganan sa mga dokumento isip handomanan alang sa katawhan sa Esparta.’ Naghimo silag kopya niining tanan alang sa Labawng Pari nga si Simon.”

²⁴ Human niini, gipaadto ni Simon si Neumenio sa Roma dala ang bulawang taming. Aduna kini gibug-aton nga 6,000 ka minas isip pagmatuod sa ilang panag-abin sa mga Romano.

²⁵ Sa nasayran na sa katawhan kining hitaboa, nagkanayon sila: “Unsa man ang kaayohan nga atong mahimo alang kang Simon ug sa iyang mga anak?²⁶ Siya ug ang iyang mga igsoon ug ang banay sa ilang kagikanan ang naglig-on sa nakig-asdang. Nakig-away sila sa mga kaaway sa Israel ug gipabalik ang iyang kagawasan.”²⁷ Busa, nagkuliit silag pahinungod sa lapidang tumbaga nga gipahimutang sa mga haligi sa Bukid Sion. Kini ang kopya sa nasulat. “Sa ika-18 ka adlaw sa bulan nga Elul sa tuig 172 sa ikatulo ka tuig ni Simon, ang Labawng Pari,²⁸ didto sa dakong asembleya sa kaparian sa Israel, ang mga pangulo sa nasod ug mga pangulo sa katawhan, gipamahayag kining mosunod:

²⁹ ‘Sa nagpadayon pa ang sunodsunod nga gubat alang sa kagawasan sa atong nasod, si Simon, anak ni Matatias, pari gikan sa pamilya ni Joarib, ug ang iyang mga igsoon mitahan sa ilang kinabuhi. Mibarog sila batok sa mga kaaway sa ilang nasod aron mapatunhay ang Balaang Dapit ug ang Balaod. Nagdala sila og walay kataposang himaya sa ilang nasod.³⁰ Ghihusa ni Jonatan ang nasod ug nahimo siyang Labawng Pari. Unya, mipahulay siya sa kalinaw uban sa iyang kagikanan.³¹ Naglaraw ang mga kaaway sa mga Judio pagilog sa ilang yuta aron gun-obon ang Balaang Dapit.³² Busa, mibarog si Simon aron makig-away alang sa iyang nasod. Gigasto niya ang gagingalingong bahandi aron makahupot og mga armas nga magamit sa kasundalohan sa iyang nasod.

³³ Gilig-on ang mga syudad sa Juda ug Bet-sur nga utlanan sa Juda diin nahimutang ang mga tropa sa kaaway ug iyang gipulihan sa mga tropa nga Judio.³⁴ Gilig-on usab niya ang Joje nga didto sa dagat, ug ang Gazar sa utlanan sa Asdod nga kaniadto gipuy-an sa mga kaaway ug iyang gitukoran ug Judioing katilingban nga sinangkapan sa tanang gikinahanglan.³⁵ Makitawhanon ang pagtoo ni Simon ug ang himaya nga iyang nakab-ot alang sa iyang nasod. Gihimo siya nga ilang pangulo ug Labawng Pari tungod sa iyang kamaalagaron, kamaangayon ug kamatinudanon nga gipakita niya sa iyang nasod ug tungod sa iyang paningkamot nga madugangan ang dungog sa iyang katawhan.

³⁶ Sa iyang panahon, naningkamot ang mga Judio, nga puohon ang mga pagano sa ilang nasod, ilabi na ang nagpuyo sa syudad ni David, ang Jerusalem, diin gitukod ang kota. Gipanamastamasan sa mga

pagano ang palibot sa templo ug gihugaw-hugawan ang kabalaan niini. ³⁷ Gibutangan kinig mga Judiong kasundalohan ug giligon alang sa kasiguroan sa rehiyon ug sa syudad. Nagpatukod siyag taastaas nga paril sa Jerusalem. ³⁸ Tungod niini, gipanghimatuod ni Hari Demetrio ang iyang katungdanan isip Labawng Pari. ³⁹ Gihimo siya nga usa sa iyang mga higala ug gihatagan tag-as nga pasidungog. ⁴⁰ Nadunggan niya nga gidawat sa mga Romano ang mga Judio isip ilang higala, kaabin ug igsoon. Gidawat usab nila ang mga tinugyanan ni Simon nga pinasidunggan.”

Si Simon: ang labawng pari ug diktador

⁴¹ Nakita usab sa hari nga nagkasabot ang mga Judio ug mga pari nga himoon si Simon nga ilang pangulo ug Labawng Pari hangtod nga moabot ang propeta nga angay sa ilang pag-salig.

⁴² Gusto sila nga mahimo siya nga ilang heneral ug magdumala sa Balaang Dapit. Magtudlo siyag mga tawo nga mag-atiman sa mga gimbuhaton ug mangulo sa nasod, kasundalohan ug mga kota.

⁴³ Gusto usab sila nga mosunod kaniya ang matag usa. Magdala sa iyang ngalan ang tanang dokumento sa nasod ug sul-oban siya sa bisting kolor ube ug mga dayandayang bula-wan.

⁴⁴ Walay usa sa katawhan ni sa mga pari nga mosupak niining iyang gimbut-an. Dili sila makatawag og assemblya o magsul-ob sa sapot nga kolor ube, o maggamit og bulawang alpiller nga walay pagtugot niya. ⁴⁵ Silotan si bisag kinsa nga mosupak sa maong gimbut-an.

⁴⁶ Nagkauyon ang tibuk katawhan paghatag kang Simon sa katungod paglihok sumala sa maong kasugoan.

⁴⁷ Gidawat ug misugot si Simon nga mahimong Labawng Pari, heneral ug pangulo sa mga Judiong kaparian ug mangulo sa tanan.

⁴⁸ Nakahukom sila nga ikulit ang maong kamandoan sa lapida nga tumbaga ug ipahimutang sa tanang dapit nga bantaaw didto sa balaang

lawak. ⁴⁹ Hiposon ang mga kopya niini sa panudlanan sa Templo ug kanunayng magamit ni Simon ug sa iyang mga anak.

15 ¹ Gikan sa kapuloan sa dagat, nagpadala si Antioko, anak ni Hari Demetrio kang Simon, ang Labawng Pari ug pangulo sa mga Judio ug sa tibuk nasod ining ² mosunod: “Gikan kang Hari Antioko ngadto kang Simon, ang Labawng Pari ug pangulo, ug sa Judiong kanasoran: kalinaw!

³ Kay giilog man sa mga daotang tawo ang gingharian sa atong kagikanaan, akong tuyo karon nga kuhaon kini pagbalik ug pabarogon pag-usab sama kaniadto. Nagtigom ako og dakong pundok sa kasundalohan ug adunay sangkap nga barkong iggugubat nga ⁴ modunggo sa nasod ug manimalos sa tanan nga naglaglag sa atong yuta ug naghimo nga kamingawan sa daghang syudad sa atong gingharian. Karon ⁵ gipanghimatuod ko sa imong kabahin ang paglibre sa tanan mong buluhisan ug sa uban pang pribilihiyo nga gihatag kanimo sa akong halangdong kagikan. ⁶ Gihatagan ko ikaw sa awtoridad paghimo sa kaugalingon ninyong kuwarta alang sa imong nasod. ⁷ Akong gidawat ang awtonomiya sa Jerusalem ug sa Balaang Dapit. Ang tanang armas nga inyong gihimo ug ang mga kota nga inyong gipatukod ug inyong gipuy-an inyoha na. ⁸ Sukad karong adlaw akong gipapas ang tanan ninyong utang sa hari ug ang umaabot. ⁹ Kon mangkon ko na ang akong gingharian hupngon ko ikaw sa pasidungog, ang imong nasod, ug ang Templo. Himoon ko ikaw nga bantogan sa tibuk kalibotan.”

¹⁰ Sa tuig 174 mimartsa si Antioko padulong sa yuta sa iyang kagikanaan. Ang tibuk tropa nakighiusa kaniya ug dyotang lang ang nagpabilin kang Trifon. ¹¹ Ug gigukod ni Antioko si Trifon nga midangop sa Dor didto sa kabaybayonan. ¹² Nasayod si Trifon kon unsa kalisod ang iyang kahimantang kay gibiyaan man siya sa kasundalohan. ¹³ Nagkampo si Antioko atubangan sa Dor kauban ang 120,000 ka kasundalohang nagkabayo. ¹⁴ Gilibotan nila sa hingpit ang syudad, gikan sa dagat ngadto sa yuta, ug walay makasulod o makagawas.

¹⁵ Unya, miabot si Neumenio ug ang iyang mga kauban gikan sa Roma. Nagdala silag mga sulat alang sa mga hari ug sa mga nasod: ¹⁶ “Gikan kang Lucio Konsul sa mga Romano, ngadto kang Hari Tolomeo: kalinaw! ¹⁷ Miabot ngari sa atua ang mga Judio nga gipadala sa Labawng Pari nga si Simon ug sa tibuk katawhan nga Judio isip atong higala ug kaabin. Gusto ni-

lang bag-ohon ang atong kanhiyng panaghigalaay ug panag-abin.

¹⁸ Gidad-an ta nilag taming nga bulawan nga mitimbang ug 1,000 ka minas. ¹⁹ Maoy atong tinguha nga sulatan ang mga hari ug katawhan aron dili nila hilabtan ang mga Israelita ni pasakitan sila o ang ilang mga syudad o ang ilang kayutaan ni makig-abin sa ilang kaaway. ²⁰ Gidawat namo sa tumang kahimuot ang taming nga gipadala kanamo sa mga Judio. ²¹ Karon, kon ugaling adunay mga daotang Judio nga nanglayas sa ilang nasod diha sa inyo, itugyan sila sa Labawng Pari nga si Simon aron silotan sumala sa ilang Balaod.”

²² Gipadala sab ang mao gihapong sulat kang Hari Demetrio, kang Atalus, Ariarates ug Arsaces, ²³ ug sa tanang kanasoran sa Sampsami, Esparta, Delos, Myndo, Sicione, Carin, Samos, Pampilia, Licia, Halicarnaso, Rodas, Paselida, Kos, Side, Arados, Gortina, Gnido, Chipre ug Cirene. ²⁴ Nagpadala usab og kopya niining sulata sa Labawng Pari nga si Simon.

Nakig-away pag-usab sa Siria

²⁵ Nagkampo si Hari Antioko atubangan sa Dor, sa bag-ong distrito ug kanunayng nagpadala sa iyang mga batalyon batok niini. Nagtukod siyag mga makinang igdumbol. Gipriso si Trifon ug gidid-an nga mogawas. ²⁶ Nagpadala si Simon kang Hari Antioko ug 2,000 ka piniling kalalakin-an aron motabang kaniya pagpakig-away dala ang mga plata, bulawan ug ubay-ubayng kahimanan sa gubat. ²⁷ Apan wala ni dawata ni Hari Antioko. Hinuon, ang gihimo niya mao ang pagbakwi sa kasabotan nga iyang gihatag kang Simon ug mipahayag nga kaaway siya. ²⁸ Gipadala niya si Atenobio, usa sa iyang mga higala kang Simon aron makigkita kaniya ug mosulti: “Gigamit ang Jopa, Gazar ug ang kota sa Juda nga mga syudad sa akong gingharian. ²⁹ Imong gisusik-usikan kining mga dapita ug nakahimong mag dakong kadaot sa kayutaan. Imong giilog ang dagkong kalungSORAN sa akong gingharian.

³⁰ Busa, ibalik ang mga syudad nga imong giilog ug ang buhis sa mga dapit nga karon inyong gipuy-an gawas sa mga utlanan sa Juda. ³¹ Kon dili, bayri kog 500 ka salapi bugti sa kadaot nga imong nahimo ug laing 500 alang sa mga buhis sa syudad. Kon dili ka mobayad, makiggubat ako batok kanimo.”

³² Miabot sa Jerusalem si Atenobio, ang higala sa hari. Dako kaayo ang iyang katigulangan dihang nakita niya ang kaharianon ni Simon, ang iyang platong bulawan ug plata ug ang kanindot nga naglibot kaniya. Apan iyang gihatag ang mensahe gikan sa hari. ³³ Mitubag si Simon: “Wala kami makaga-

mit ug bisag usa sa yutang langyaw ni nangilog bisag usa ka langyawng butang. Kini ang kabilin sa among kagikanan. Ang among mga kaaway hinuon nangilog niini sa pipila ka higayon. ³⁴ Apan karon nga anaa na kamo sa maayong kahigayonan, igo lang namong gibawi ang kabilin sa among katigulangan.

³⁵ Ang Jopa ug Gazar nga inyong giangkong nakahimo og dakong kadaot sa among katawhan ug nag-usik sa among kayutaan. Apan andam kami nga mohatag kaninyo og usa ka gatos ka salapi sa maong dapit.

Nagpakahilom si Atenobio, ³⁶ apan napungot siya kaayo ug mibalik ngadto sa hari ug iyang gisuginlan mahitungod sa tubag ni Simon. Gisuginlan usab niya ang hari bahin sa kaharianon ni Simon ug sa tanan niyang nakita. Busa, midilaab sa kasuko ang hari.

³⁷ Niadtong tungora miikya si Trifon sa Ortosiada sakay sa usa ka barko. ³⁸ Gitudlo sa hari si Cendebeo nga heneral ug gihatag kaniya ang usa ka bahin sa mga tropa ug sa kasundalohang nagkabayo. ³⁹ Gimandoan siya nga magkampo atbang sa Juda ug tukoron pag-usab ang Kedron, lig-onon ang mga ganghaan ug makiggubat sa katawhan. Unya, mipadayon ang hari paggukod kang Trifon. ⁴⁰ Miabot si Cendebeo sa Jamnia ug gisugdan niya ang pagsamok sa katawhan. Gisulong niya ang Juda, gibalhog sa bilangguan ang pipila ka tawo ug gipatay. ⁴¹ Gilig-on niya ang Kedron ug nagbutang siya didto ng mga sundalng nagkabayo ug mga tropa aron makig-asdang ug magronda sa kadalanan sa Juda sumala sa sugo kaniya sa hari.

Gipatay si Simon

16 ¹ Niadtong panahona, mitungas si Juan gikan sa Gazar aron suginlan ang iyang amahan mahitungod sa gibuhat ni Cendebeo. ² Gitawag ni Simon ang iyang duha ka hingkod nga anak, si Juan ug si Judas ug gisultihan: “Nakig-asdang kami sa mga kaaway sa Israel, ako ug ang akong mga igsoon, ug ang pamilya sa akong amahan sukad sa among kabatan-on hangtod karon. Sa daghan nga higayon nalingkawas namo ang Israel. ³ Apan karon tigulang na ako samtang kamo, salamat sa kalangitan, mga hingkod na. Pulihi ako ninyo ug ang akong mga igsoon. Pakig-asdang kamo alang sa atong yuta. Hinaot nga ang panabang sa kalangitan maanaa kaninyo!”

⁴ Unya, nagpili siyag 1,000 ka lalaki ug kasundalohang nagkabayo gikan sa ilang yuta nga iyang gipadala batok kang Cendebeo, ug nagpalabay sa kagabhion sa Modin. ⁵ Sayo silang mibangon pagkabuntag ug mipadayon sa patag. Nakita nila

unsa kadako ang panon sa kasundalohan sa impanteriya ug kabalyeriya nga misugat kanila.

Nag-ulang kanila ang usa ka sapa, ⁶ ug nagkampo si Juan uban ang iyang mga tropa atbang sa mga kaaway. Nahadlok ang iyang mga tropa nga motabok sa sapa busa, mitabok siyag una. Pagkakita nila, misunod sila. ⁷ Gibahin niya ang kasundalohan sa duha ka pundok ug gipahimutang ang mangangabayo sa tunga kay ang kabalyeriya sa mga kaaway hilabihan kadaghan.

⁸ Gipatunog nila ang mga budyong ug napildi si Cendebeo ug ang iyang kasundalohan. Daghan ang napukan kanila ug miikyas ang nahibilin sa ilang kota. ⁹ Nasamdan si Judas, ang igsoon ni Juan, apan nagpadayon ug gukod si Juan sa mga kaaway hangtod nga naabot si Cendebeo sa Kedron nga iyang gipalig-on. ¹⁰ Midangop usab ang mga kaaway sa mga tore sa kamahan sa Asdod, apan gisunog kini ni Juan. Mokabat sa 2,000 ang mga kaaway ang nangamatay ug human niini mibalik si Juan nga hilwas sa Juda.

¹¹ Si Tolomeo, anak ni Abubos nahimong heneral ug nangulo sa patag sa Jerico. Duna siyay daghang plata ug bulawan, ¹² gawas pa masamong siya sa Labawng Pari. ¹³ Nahimo siyang ambisyoso kaayo ug naghunahuna nga mahimong pangulo sa iyang nasod. Busa, nangita siyag paagi nga patyon si Simon ug ang iyang mga anak nga lalaki. ¹⁴ Niadtong higayona, naglibutlibot si Simon sa mga syudad sa Juda aron maatiman ang pagdumala niini. Sa ika-11 sa bulan nga gitawag og Sebat, sa tuig 177 (134 B.C.) miabot si Simon ug ang iyang duha ka anak, si Ma-

tatias ug si Judas. ¹⁵ Gidawat sila sa anak ni Abubos nga mabudhion sa gamayng kota nga gitawag og Doc nga iyang gipatukod. Gihatagan silag dako nga kombira apan aduna siyag mga ginsakpan nga iyang gipatago sa maong dapit. ¹⁶ Dihang nahubog na si Simon ug ang iyang mga anak, gidasmagan sila ni Tolomeo ug ang iyang ginsakpan nga naggunit og mga hinagiban. Gipatay siya uban ang duha ka anak ug pipila ka sulogoon. ¹⁷ Sa ingon, nakabuhat si Tolomeo og dako kaayo nga pagbudhi: ang kadaotan gibalos sa kaayo.

¹⁸ Unya, nagpadala dayon siyag sulat sa hari aron ipahibalo kaniya ang nahitabo. Naghangyo siya sa panabang ni Antioko nga ikahatag ang mga syudad ug kabalangayan. ¹⁹ Nagpadala pod siyag laing kalalakian-an sa Gazar aron patyon si Juan. Pinaagi sa usa ka sulat naghangyo siya sa mga pangulo sa Judiong kasundalohan nga modapig kaniya. Gisaaran silag mga plata, bulawan ug mga regalo. ²⁰ Unya, gipadala niya ang uban aron ilogon ang Jerusalem ug ang bungtod sa Templo.

²¹ Apan midagan ang usa ka tawo ug una kining miabot sa Gazar; gipahibalo niya si Juan nga gipatay ang iyang amahan ug mga igsoon. Midugang siya: "nagpadala usab siyag uban, aron patyon ka." ²² Nahimut-okan si Juan sa maong balita. Busa, gipadakop niya ang mga tawo nga mopatay kaniya ug iya usab silang gipapatay kay nasayod man sila sa ilang tuyo dinhi.

²³ Nasulat sa kasaysayan sa iyang pagmando ang uban pang binuhatan ni Juan. Ang iyang pakig-away, kadaogan, ang gitukod niyang mga paril ug ang uban pang nakab-ot sukad karon. Unya, nahimo siyang Labawng Pari puli sa iyang amahan.